

VALTIONEUVOSTON ASETUKSET ERÄIDEN TUOTTEIDEN JA PALVELUJEN ESTEETTÖMYYS- JA SAAVUTETTAVUUSVAATIMUKSISTA

1. Asian tausta ja asetuksenantovaltuudet

Esteettömyysdirektiivi (*Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi (EU) 2019/882 tuotteiden ja palvelujen esteettömyysvaatimuksista*) annettiin 17 huhtikuuta 2019. Direktiivin tarkoituksena on lähentää jäsenvaltioiden lakeja, asetuksia ja hallinnollisia määräyksiä, jotka koskevat tiettyjen tuotteiden ja palvelujen esteettömyysvaatimuksia, erityisesti poistamalla ja ehkäisemällä esteitä, joita tiettyjen esteettömien tuotteiden ja palvelujen vapaalle liikkuvuudelle aiheutuu jäsenvaltioiden erilaisista esteettömyysvaatimuksista. Näin voitaisiin lisätä esteettömien tuotteiden ja palvelujen saatavuutta sisämarkkinoilla ja parantaa asiaankuuluvien tietojen esteettömyyttä. Direktiivin soveltamisalaan kuuluvat tuotteet ja palvelut on määritetty vaikutusten arvioinnin valmistelun aikana toteutetun seulonnan perusteella, minkä yhteydessä yksilöitiin tuotteet ja palvelut, jotka ovat merkityksellisiä vammaisille henkilöille ja joista jäsenvaltiot ovat antaneet tai saattavat antaa toisistaan poikkeavia, sisämarkkinoiden toiminnalle vahingollisia kansallisia esteettömyysvaatimuksia. Kansallisen lainsäädännön soveltamisala vastaa esteettömyysdirektiivin soveltamisalaa.

Ehdotuksena on antaa uusi valtioneuvoston asetus eräiden tuotteiden esteettömyysvaatimuksista (laki eräiden tuotteiden esteettömyysvaatimuksista 6 §:n nojalla), uusi valtioneuvoston asetus eräiden digitaalisten palvelujen saavutettavuusvaatimuksista (digitaalisten palvelujen tarjoamisesta annetun lain 10 c §:n nojalla) ja uusi valtioneuvoston asetus sähköisen viestinnän palvelujen ja audiovisuaalisiin sisältöpalveluihin pääsyn tarjoavien palvelujen esteettömyysvaatimuksista (sähköisen viestinnän palveluista annetun lain 194 b §:n ja 194 h §:n nojalla).

Eräiden tuotteiden esteettömyysvaatimuksista annetun lain 6 §:n nojalla asetuksella annetaan tarkempia säännöksiä esteettömyysvaatimuksista ja niiden soveltamisesta tuotteisiin. Digitaalisten palvelujen tarjoamisesta annetun lain 10 c §:n nojalla asetuksella annetaan tarkempia säännöksiä digitalisiin palveluihin sovellettavista saavutettavuuden lisävaatimuksista ja niiden soveltamisesta. Sähköisen viestinnän palveluista annetun lain 194 b §:n nojalla asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä palvelujen tarjoamisen yhteydessä vaadittavien tietojen antamisesta ja 194 h §:n nojalla asetuksella annetaan tarkemmat säännökset toiminnallista suorituskykyä koskevista vaatimuksista.

Kun tuotteista ja palveluista tehdään esteettömämpiä, yhteiskunnasta tulee osallistavampi ja vammaisten henkilöiden itsenäinen elämä helpottuu. Esteettömyys- ja saavutettavuusvaatimuksilla edistetään jokaisen, mutta erityisesti vammaisten henkilöiden, mahdollisuutta käyttää tuotteita ja palveluja itsenäisesti ja yhdenvertaisesti.

2. Asian valmistelu

Valtioneuvoston asetukset on valmisteltu virkатыönä liikenne- ja viestintäministeriössä, valtiovarainministeriössä ja sosiaali- ja terveysministeriössä. Valmistelun apuna ovat olleet myös Etelä-Suomen aluehallintoviraston saavutettavuusvalvonnan yksikkö sekä Liikenne- ja viestintävirasto.

Asetusluonnokset kolmesta valtioneuvoston asetuksesta olivat lausuntokierroksella ajalla 4.4.-16.5.2022. Lausuntoja vastaanotettiin 50 kappaletta. Lausuntopyyntö ja suurin osa annetuista lausunnoista on saatavilla [Lausuntopalvelu.fi-verkkopalvelusta](https://lausuntopalvelu.fi-verkkopalvelusta) (diarinumero VN/11443/2021). Kaikki lausunnot on julkaistu Hankeikkunassa.

3. Nykytila

Esteettömyysdirektiivin kansalliseksi täytäntöönpanoksi annettiin eduskunnalle hallituksen esitys HE 41/2022 vp. Hallituksen esitykseen sisältyvät lait tulevat pääasiassa voimaan 1.2.2023 ja niiden soveltaminen alkaa 28.6.2025.

Tuotteiden esteettömyysvaatimuksista on säädetty uusi laki eräiden tuotteiden esteettömyysvaatimuksista (102/2023). Laissa eräiden tuotteiden esteettömyysvaatimuksista säädetään soveltamisalasta ja yleisistä vaatimuksista. Asetuksessa taas säädetäisiin tarkemmin tuotteisiin kohdistuvista esteettömyysvaatimuksista. Eräiden tuotteiden esteettömyysvaatimuksista annetun lain 2 §:n mukaisesti lakia sovelletaan direktiivin mukaisiin tuotteisiin. Esteettömyysvaatimuksia sovelletaan seuraaviin tuotteisiin, jotka saatetaan markkinoille 28 päivän kesäkuuta 2025 jälkeen:

- a) kuluttajien käyttöön tarkoitetut yleiskäyttöiset tietokonelaitteistot ja kyseisten laitteistojen käyttöjärjestelmät;
- b) itsepalvelupääteperiaatteella toimivat:
  - i) maksupäätteet;
  - ii) seuraavat itsepalvelupäätteet, jotka on tarkoitettu tämän direktiivin kattamien palvelujen tarjoamiseen:
    - pankkiautomaatit;
    - matkalippuautomaatit;
    - lähtöselvitysaunomaatit;
    - tietojen tarjoamiseen käytettävät vuorovaikutteiset itsepalvelupäätteet, paitsi ajoneuvojen, lentokoneiden, laivojen tai liikkuvan kaluston kiinteiksi osiksi asennetut päätteet;
- c) sähköisiin viestintäpalveluihin käytettävät kuluttajapäätelaitteet, joissa on vuorovaikutteisia tietojenkäsittelyominaisuuksia;
- d) kuluttajapäätelaitteet, joissa on vuorovaikutteisia tietojenkäsittelyominaisuuksia ja joiden avulla käytetään audiovisuaalisia mediapalveluja; sekä
- e) sähköiset lukulaitteet.

Asetuksessa eräiden tuotteiden esteettömyysvaatimuksista säädettäisiin, että tuotteessa itsessään olevien käyttötietojen ja tuotteen käyttöohjeiden tiedot tulisi olla helposti saatavilla. Kaikkien tuotteiden käyttöliittymässä ja toiminnallisuudessa olisi oltava ominaisuuksia, joiden avulla tuote on vammaisten henkilöiden helposti käytettävä, hallittava, ymmärrettävä ja ohjattava. Tukipalvelujen, joita ovat esimerkiksi neuvontapalvelut, puhelinkeskukset, tekninen tuki, välityspalvelut ja koulutuspalvelut, tulisi antaa tietoja esteettömyydestä esteettämiä ja saavutettavia viestintätapoja käyttäen. Muun tuotteen kuin itsepalvelupäänteen pakkaus tulisi suunnitella esteettömäksi ja tuotteen pakkausta ja käyttöä, asennusta, huoltoa ja hävittämistä koskevat ohjeet tulisi olla helposti saatavilla. Lisäksi olisi huomioitava toiminnallisia suoristuskykyä koskevat vaatimukset eli vaihtoehtoisesti tarjottava vähintään yksi käyttötapa käyttää tuotetta tai mahdollistettava tuotteen käyttö noudattamalla toiminnallista suorituskykyä koskevia vaatimuksia. Asetuksella annettaisiin tarkempia säännöksiä esteettömyysdirektiivin liitteen I jakson I, II ja VII vaatimuksista ja niiden soveltamisesta tuotteisiin.

Digitaalisten palvelujen saavutettavuusvaatimuksista säädetään digitaalisten palvelujen tarjoamisesta annetun lain (306/2019) 7 §:n 1 momentissa. Saavutettavuusvaatimukset määritellään Euroopan unionin virallisessa lehdessä Euroopan komission julkaisemissa viitetiedoissa, jotka koskevat yhdenmukaistettuja standardeja tai niiden osia. Käytännössä kyseeseen tulee EN 301 549 v3.2.1 (2021-03) standardi: Tieto- ja viestintätekniisten tuotteiden ja palvelujen saavutettavuusvaatimukset (jäljempänä *EN 301 549*). Eurooppalaista standardia on päivitetty ja siihen liittyvät uusimmat viitetiedot on julkaistu Euroopan Unionin virallisessa lehdessä 11.8.2021. Näin ollen noudatettava standardiversio on EN 301 549 v3.2.1 (2021-03). Saavutettavuusvaatimuksista säädetään siis jo nyt digipalvelulaissa. Digipalvelulain mukaan kaikkien soveltamisalaan kuuluvien digitaalisten palvelujen tulee täyttää digipalvelulain 7 §:n 1 momentin mukaisesti saavutettavuusvaatimukset. Esteettömyysdirektiivistä johdettavat lisävaatimukset sisältyvät direktiivin liitteen I jaksoihin III ja IV. Esteettömyysdirektiivin lisävaatimusten noudattamiseksi palveluntarjoajan olisi annettava tietoa digitaalisen palvelun toiminnasta sekä tarjottava tukipalveluja saavutettavuuden tueksi. Lisäksi digipalvelulain mukaisten pankkipalvelujen olisi täytettävä Euroopan neuvoston kieliä koskevan yhteisen eurooppalaisen viitekehyksen B2-taso ja sähkökirjoja tarjoavien digitaalisten palvelujen olisi oltava saavutettavia siten, että sähkökirjoja voidaan käsitellä, lukea ja käyttää ja niissä voidaan navigoida.

Esteettömyys- ja saavutettavuusvaatimuksia sisältyy sähköisen viestinnän palvelujen ja audiovisuaalisiin sisältöihin pääsyn tarjoavien palvelujen osalta sekä sähköisen viestinnän palveluista annettuun lakiin (917/2014) että digipalvelulakiin. Sähköisen viestinnän palvelulaissa säädetään viestintäpalvelujen ja audiovisuaalisiin sisältöihin pääsyn tarjoavien palvelujen esteettömyysdirektiivin mukaisista yleisistä vaatimuksista muiden, kuin digitaalisten palvelujen osalta sekä lisävaatimuksista niin digitaalisten kuin ei-digitaalisten palvelujen osalta. Lisäksi lain 211 § sisältää sääntelyä itse audiovisuaalisten sisältöjen esteettömyydestä. Audiovisuaalisiin sisältöpalveluihin pääsyn tarjoavat palvelut on kuitenkin tärkeä erottaa itse audiovisuaalisista sisällöistä. Laissa digitaalisten palvelujen tarjoamisesta säädetään puolestaan digitaalisten palvelujen saavutettavuusvaatimuksista. Viestintäpalvelujen ja audiovisuaalisiin sisältöihin pääsyn tarjoavien palvelujen osalta digipalvelulain mukaisia saavutettavuusvaatimuksia sovelletaan palveluihin, jos ne ovat digipalvelulain mukaisia digitaalisia palveluita. Digitaalisia palveluja ovat mainitun lain mukaisesti verkkosivut ja mobiilisovellukset sekä niihin liittyvät toiminnallisuudet.

Viestintäpalvelujen ja audiovisuaalisiin sisältöpalveluihin pääsyn tarjoavien palvelujen, siltä osin kuin ne eivät ole digipalvelulain mukaisia digitaalisia palveluja, tulee noudattaa sähköisen viestinnän palvelulain 194 b §:n yleisiä esteettömyysvaatimuksia ja vaatimuksiin liittyvää tarkempaa sääntelyä, jota annetaan asetuksella esteettömyysvaatimuksista sähköisen viestinnän palveluille ja audiovisuaalisiin sisältöpalveluihin pääsyn tarjoaville palveluille. Asetuksella säädettäisiin lisäksi tarkemmin lain 194 h §:n toiminnallista suorituskykyä koskevista vaatimuksista. Toiminnallista suorituskykyä koskevat vaatimukset ovat esteettömyysdirektiivin liitteen I jakson VII mukaisia vaatimuksia.

Asetuksella annettaisiin siten tarkemmat säännökset esteettömyysdirektiivin liitteen I jakson III mukaisista esteettömyysvaatimuksista viestintäpalveluille ja audiovisuaalisiin sisältöpalveluihin pääsyn tarjoaville palveluille. Laissa sähköisen viestinnän palveluista on sen 194 b §:ssä säädetty palveluntarjoajien tiedonantovelvoitteesta koskien palvelun toimintaa. Asetuksella näin ollen tarkennettaisiin lain 194 b § mukaisen tiedonantovelvoitteen sisältöä. Asetuksella annettaisiin tarkemmat säännökset myös direktiivin liitteen I jakson VII toiminnallista suorituskykyä koskevista vaatimuksista. Toiminnallista suorituskykyä koskevista vaatimuksista on säädetty sähköisen viestinnän palvelulain 194 h §:ssä.

4. Pääasialliset vaikutukset

Esteettömyysdirektiivin täytäntöönpanon vaikutuksia on arvioitu hallituksen esityksen HE 41/2022 vp antamisen yhteydessä. [Hallituksen esitysluonnos](#) on ollut lausunnoilla 17.12.2021-1.2.2022. Vaikutustenarviointiraportti on kokonaisuudessaan [Hankeikkunassa](#).

Direktiivin kansallisella implementoinnilla on merkittäviä vaikutuksia kansalaisten yhdenvertaisuuden toteutumiseen tuotteiden ja palvelujen käyttömahdollisuuksissa ja muutokset edistävät kaikkien mahdollisuuksia käyttää tuotteita ja palveluja esteettömästi ja saavutettavasti. Vammaisten henkilöiden lisäksi esteettömät ja saavutettavat tuotteet ja palvelut edistävät laajasti eri tavoin toimintarajoitteisten ja esimerkiksi monien ikääntyneiden henkilöiden mahdollisuuksia käyttää tuotteita ja palveluita. Muutosten arvioidaan lisäävän merkittävästi vammaisten ja toimintarajoitteisten henkilöiden mahdollisuuksia selvittää itsenäisesti tuotteiden ja palvelujen käytöstä ja toteuttaa itsemääräämisoikeuttaan.

Direktiivin kansallinen implementointi voi kuitenkin tuoda haasteita direktiivin soveltamisalan piiriin kuuluville talouden toimijoille, kun ne joutuvat mukauttamaan tuotteitaan ja palveluitaan esteettömyysvaatimusten mukaisiksi. Toisaalta, mitä paremmin esteettömyysasiat on huomioitu jo tässä vaiheessa, on kustannusten nousu mahdollisesti hyvin maltillista. Euroopan komission arvion mukaan ETA-alueelle kohdistuvat ylimääräiset tuotantokustannukset ovat hyvin matalia tai niitä ei ole lainkaan. Mahdollisten hyötyjen uskotaan olevan kaikille talouden toimijoille suurempia kuin esteettömyyteen liittyvät mahdolliset kustannukset.

Kustannuksia on kuitenkin tässä vaiheessa haastavaa arvioida, sillä direktiivin asettamat velvoitteet ovat uusia. Kustannusten osalta voidaan kuitenkin todeta, että myös yleinen teknologinen kehitys yhteiskunnassa vaikuttaa esteettömien tuotteiden ja palvelujen kehittämiseen. Mikäli esteettömyysvaatimusten kehittäminen saadaan kulkemaan käsi kädessä tuotteiden ja palvelujen yleisen kehityksen kanssa, pelkästään esteettömyysvaatimuksista johtuvat kustannukset laskevat.

Esteettömien tuotteiden ja palvelujen tarjoajia on tällä hetkellä vähän. Direktiivin mahdollinen riski on, että talouden toimijat kokevat esteettömyysvaatimusten täyttämisen liian vaikeaksi. Hypoteettisena uhkakuvana on tilanne, jossa ainoastaan pieni määrä markkinoilla toimivista tahoista pystyy tarjoamaan esteettömyysvaatimusten mukaisia tuotteita ja palveluja ja laajaa kilpailua ei koskaan muodostu. Mikäli edellä kuvatun kaltainen tilanne syntyy, on mahdollista, että markkinoilla pärjäävät vain suurimmat toimijat, joiden resurssit riittävät direktiivin asettamien vaatimusten täyttämiseksi.

Toisaalta esteettömien tuotteiden ja palvelujen tarjonta voi kuitenkin parantua direktiivin implementoinnin myötä. Esteettömien tuotteiden ja palvelujen kysynnän ja tarjonnan kasvaessa yrityksillä on mahdollisuus kasvattaa asiakaskuntaansa. Parhaimmassa tapauksessa, ja direktiivin johdanto-osan 1 perustelukappaleen tarkoituksen mukaisesti, sisämarkkinat toimivat esteettömien tuotteiden ja palvelujen osalta vapaasti. Euroopan komissio on arvioinut, että ennen kaikkea pienet ja keskisuuret yritykset tulevat hyötymään hajautuneen markkinatilanteen aiheuttamasta esteiden poistamisesta direktiivin asettamien yhtenäisten vaatimusten ansiosta.

Selkeiden ja yhtenäisten standardien pitäisi vahvistaa sisämarkkinoita ja edistää kohtuuhintaisten, esteettömien ja saavutettavien tuotteiden ja palvelujen saatavuutta. Tämän pitäisi lisätä myös suomalaisten tuotteiden ja palvelujen kilpailukykyä.

5. Lausuntopalaute ja jatkovalmistelu

Useat lausunnonantajat ottivat kantaa asetusten terminologian käyttöön. Lausunnoissa toivottiin, että käsitteitä avattaisiin vielä tarkemmin ja selväkielisemmin. Usean lausunnon mukaan asetuksissa käytetään paljon termejä, joita ei erikseen määritellä, mutta niiden käyttö voi aiheuttaa epäselvyyksiä tai jopa väärinymmärryksiä.

Vammaisfoorumi toi esille, että toimeenpanossa on huomioitavat myös moniperusteisen välillisen syrjinnän vaara. Esimerkiksi vaatimuksia kielen ymmärrettävyydestä tulisi täsmentää.

Jatkovalmistelussa on avattu useita eri termejä. Esimerkiksi visuaalisuuteen perustuvien toimintojen osalta puhutaan nyt näköön perustuvista toiminnoista ja kontrastin osalta tummuuskontrastista. Varsinaisesti määritelmiä ei ole tuotu asetuksen tasolle, koska useaa termiä käytetään vain kerran. Termejä on kuitenkin avattu myös muistiossa.

Useissa lausunnoissa esitettiin, että tietojen antamisen yhteydessä tulisi säätää siitä, että tiedot annetaan käyttäen selkokieliä ohjeita ja kuvatukeya. Jatkovalmistelussa on todettu, että asetuksen tasolla ei voida säätää tällaista lisävelvoitteesta talouden toimijoille. Esteettömyysdirektiivin liite I ei edellytä selkokielen käyttämistä, joten kyseessä olisi myös kansallinen laajennus esteettömyysdirektiivin pakollisiin vaatimuksiin. Selkokielen käyttö on kuitenkin suositeltavaa useissa palveluissa.

Kielellisen ymmärrettävyyden vaatimusta on pyritty tarkentamaan. Lähtökohtaisesti kyseessä on tekninen ymmärrettävyys, jota tuotteissa ja palveluissa on noudatettava. Kielellisten oikeuksien osalta tulee noudattaa kansallisesti kielilain vaatimuksia. Asetuksissa ei voida säätää lisävelvoitteisesta talouden toimijoille. Lisäksi

eräiden tuotteiden esteettömyysvaatimuksista annetun lain 11 §:ssä todetaan, että valmistajan tulee antaa tiedot kuluttajalle suomen ja ruotsin kielellä.

Pankkipalveluja koskeva B2-tason kielellisen ymmärrettävyyden vaatimusta on myös tarkennettu. Sen katsotaan koskevan nimenomaan palvelun tarjoamista. Palveluntarjoajien on tarjotessaan digipalvelulain 10 a §:n 1 momentin 2 kohdan mukaisia digitaalisessa muodossa olevia palveluja varmistettava, että tiedot ovat ymmärrettäviä B2 –tason kielivaatimusten mukaisesti.

Useissa lausunnoissa tuotiin esille rakennettuun ympäristöön liittyviä vaatimuksia, esimerkiksi valaistuksen tai tuotteiden sijoittelun osalta. Rakennettua ympäristöä koskevia vaatimuksia ei ole näissä asetuksissa ja niiden osalta ympäristöministeriössä tehdään jatkotyötä. Tarkoitus on löytää kestävä ja tarkoituksenmukainen ratkaisu, jossa otettaisiin huomioon ympäristön esteettömyys, jossa palveluja tarjotaan.

Useissa lausunnoissa tuotiin edelleen esiin näkemys, että tulisi ottaa käyttöön kansallinen määritelmä mikroyritykselle direktiivin määritelmän sijaan. Jatkovalmistelussa todettiin, että asetuksen tasolla ei ole mahdollista säätää asiasta vaan asia on säädetty jo lainsäädännössä. Hallituksen esityksen antamisen yhteydessä arvioitiin, että kansallisen mikroyrityksen määritelmän käyttöön ottaminen ei ole mahdollista.

Lausunnoissa tuotiin edelleen esille sitä, että vaatimusten soveltamisen kustannusten arviointi on tehty viime syksynä, joten arviointeihin on suhtauduttava kriittisesti. Todelliset kustannukset ovat usean lausunnonantajan näkemyksen mukaan suuremmat.

Myös valvontaviranomaisten riittävä resursointi nousi esille useissa lausunnoissa. Valvontaviranomaisten yhteistyö tulee olemaan olennainen osa valvovien viranomaisten valvontatyötä.

Jatkovalmistelussa todettiin, että vaatimusten soveltamisessa ja toimeenpanossa viranomaisten neuvonta ja ohjaus ovat merkittävässä roolissa jo ennen kuin vaatimuksia aletaan soveltaa 28.6.2025. Lisäksi jatkossa on syytä seurata aktiivisesti, tarkistaa ja tarvittaessa tarkentaa asetuksen vaatimuksia niin, että talouden toimijat, palveluntarjoajat ja toisaalta kuluttajat tietävät mitä vaatimuksia tuotteille ja palveluille on asetettu. Samalla kuitenkin todettiin, että lausuntopalaute ei poista sitä tosiasiaa, että direktiivin vaatimukset on pantava kansallisesti täytäntöön.

Muutamissa lausunnoissa nousi esiin toiminallista suorituskykyä koskevat vaatimukset. Soveltaminen koetaan haastavaksi, koska vaatimukset ovat niin yleisellä tasolla. Jatkovalmistelussa avattiin muistiossa vaatimusten soveltamista käytännössä. Lisäksi vaatimukset tuotiin myös digipalvelulain perusteella annettavaan asetukseen. Jatkovalmistelussa on todettu, että kansallisesti voidaan säätää siitä, että toiminallista suorituskykyä koskevia vaatimuksia voidaan käyttää jonkun konkreettisen esteettömyys- tai saavutettavuuskriteerin vaihtoehtona esimerkiksi, jos vaatimuksen noudattaminen estäisi innovointia. Joka tapauksessa esteettömyyden tai saavutettavuuden tulee olla samalla tai paremmalla tasolla kuin noudattamalla aiemmin säädettyjä kriteereitä. Toiminallista suorituskykyä koskevia vaatimuksia voi käyttää myös varmistaakseen tuotteensa tai palvelunsa esteettömyyden tai saavutettavuuden muissa toiminnoissa.

kuin mitä laissa säädetään. Näin voi varmistua siitä, että tuote tai palvelu on mahdollisimman monen käytettävissä yhdenvertaisesti.

Useissa lausunnoissa tuotiin esiin myös teknisiä korjauksia ja tarkennuksia, joita on otettu huomioon jatkovalmistelussa.

6. Säännöskohtaiset perustelut

ASETUSEHDOTUS 1.

Valtioneuvoston asetus eräiden tuotteiden esteettömyysvaatimuksista

Tätä asetusta sovellettaisiin eräiden tuotteiden esteettömyysvaatimuksista annetun lain (102/2023) 2 §:n mukaisesti tuotteisiin. Asetuksessa säädettäisiin esteettömyysdirektiivin liitteen I jaksojen I, II ja VII vaatimukset näille tuotteille.

1 § Tuotteen käyttötietojen ja käyttöohjeiden saatavuus

Tuotteen käyttötiedot ja –ohjeet tulisi antaa tiettyjä vaatimuksia noudattaen. Tällä tarkoitetaan, että tuotteessa itsessään olevien käyttötietojen ja tuotteen käyttöohjeiden tiedot tulee antaa esteettömällä tavalla. Jotta tiedot on annettu esteettömällä tavalla, tulisi niiden täyttää tämän pykälän alakohtaiset vaatimukset.

Tuotteessa itsessään olevien merkintöjen, ohjeiden, varoitusten ja käyttöohjeiden, muun muassa ohjeet tuotteen esteettömyystoimintojen käytöstä, niiden aktivoinnista ja niiden yhteentoimivuudesta tukiratkaisujen kanssa, olisi 1 momentin 1 kohdan mukaan oltava saatavilla useamman kuin yhden aistikanavan kautta. Tällä tarkoitetaan esimerkiksi sitä, että annetaan visuaalisia ja sormin tuntuvia tietoja tai visuaalisia ja auditiivisia tietoja paikasta, jossa kortti laitetaan itsepalvelupääteeseen, jotta sokeat henkilöt tai kuurot henkilöt voivat käyttää päätettä.

Ehdotetun 1 momentin 2 kohdan mukaan tiedot tulee esittää ymmärrettävässä muodossa. Tällä tarkoitetaan esimerkiksi sitä, että käytetään johdonmukaisesti samoja sanoja tai esitetään tiedot selkeästi ja loogisesti jäsentäen, jotta esimerkiksi kehitysvammaiset henkilöt voivat paremmin ymmärtää tiedot.

Ehdotetun 1 momentin 3 kohdan mukaan tiedot tulee esittää käyttäjille tavoilla, jotka he voivat havaita. Tällä tarkoitetaan, että annetaan esimerkiksi sormin tuntuva kohokuvio tai ääni tekstimuotoisen varoituksen lisäksi, jotta sokeat henkilöt pystyvät havaitsemaan varoituksen.

Ehdotetun 1 momentin 4 kohdan mukaan tieto tulee esittää käyttäen ennakoitaviin käyttöolosuhteisiin nähden riittävän suurta kirjasinkokoa, asianmukaista kirjasinlajia ja riittävää tummuuskontrastia sekä säädettävää kirjasin-, rivi- ja kappaleväliä. Tällä varmistetaan, että heikkonäköiset henkilöt voivat lukea tekstin.

Ehdotetun pykälän 2 *momentti* säätäisi tuotteen käyttöohjeista, muun muassa ohjeet tuotteen esteettömyystoimintojen käytöstä, niiden aktivoinnista ja niiden yhteentoimivuudesta tukiratkaisujen kanssa. Käyttöohjeet olisi lähtökohtaisesti oltava tuotteessa 1 momentin mukaisesti, mutta jos ne asetetaan saataville tuotteen käytön tai muiden välineiden kuten verkkosivuston avulla, on käyttöohjeet asetettava julkisesti saataville heti, kun tuote saatetaan markkinoille. Tuotteen saattamisella markkinoille tarkoitetaan eräiden tuotteiden markkinavalvonnasta annetun lain (1137/2016) 2 § 1 momentin 5 kohdan mukaisesti tuotteen toimittamista unionin markkinoille liiketoiminnan yhteydessä jakelua, kulutusta tai käyttöä varten joko maksua vastaan tai maksutta. Tällöin niiden on täytettävä edellä 1 momentin vaatimusten lisäksi myös tässä momentissa säädetyt esteettömyysvaatimukset.

Pykälän 2 momentin 1 *kohdan* mukaan tuotteiden käyttöohjeiden on oltava saatavilla tekstimuodossa, joka soveltuu niiden sisällön esittämiseen myös vaihtoehtoisissa avustavissa muodoissa usealla eri tavalla ja useamman kuin yhden aistikanavan kautta. Tällä voidaan tarkoittaa esimerkiksi sitä, että tiedot on tulostettavissa pistekirjoituksella, jota sokeat henkilöt voivat käyttää tietoja.

Momentin 2 *kohdan* mukaan sisällön on oltava muun kuin tekstisisältönsä osalta saatavilla myös vaihtoehtoisessa esitysmuodossa. Tällä tarkoitetaan esimerkiksi sitä, että liitetään kaavioihin tekstikuvaus kaavion keskeisistä osista tai toimista.

Pykälän 2 momentin 3 *kohdan* mukaan käyttöohjeiden olisi sisällettävä tuotteen käyttöliittymän kuvaus (käsittely, komennot ja palaute, syöte ja tuloste). Kuvauksessa on otettava huomioon alla 3 § ja kunkin 3 § :n alakohdan osalta ilmaistava sisältääkö tuote kyseiset ominaisuudet.

Pykälän 2 momentin 4 *kohdan* mukaan käyttöohjeiden olisi sisällettävä tuotteen toiminnallisuuden kuvaus toiminnolla, joilla pyritään vastaamaan vammaisten henkilöiden tarpeisiin 3 § :n mukaisesti. Kuvauksessa on otettava huomioon alla 3 § ja kunkin 3 § :n alakohdan osalta ilmaistava sisältääkö tuote kyseiset ominaisuudet.

Pykälän 2 momentin 5 *kohdan* mukaan tuotteen käyttöohjeiden olisi sisällettävä kuvaus tuotteen ohjelmistosta ja laitteistosta, jonka välityksellä tuote liitetään apuvälineisiin. Tähän kuvaukseen olisi sisällytettävä luettelo apuvälineistä, joiden toimivuus tuotteen kanssa on testattu. Esimerkiksi lisätään pankkiautomaatteihin liitettä ja ohjelmisto, joiden avulla automaattiin voidaan yhdistää kuulokkeet, jolloin näytön teksti voidaan välittää äänen muodossa.

Esteettömyysdirektiivin 3 artiklan 37 mukaan 'avustavalla teknologialla' tarkoitetaan mitä tahansa osaa, laitetta, palvelua tai tuotejärjestelmää, ohjelmistot mukaan luettuina, jota käytetään vammaisten henkilöiden toiminnallisten valmiuksien lisäämiseen, ylläpitämiseen, korvaamiseen tai parantamiseen taikka lievittämään ja kompensoimaan vammoja, toimintarajoitteita tai osallistumista rajoittavia tekijöitä.

2 § Tuotteen käyttöliittymä ja toiminnallisuus

Kaikkien tuotteiden käyttöliittymässä ja toiminallisuudessa olisi oltava ominaisuuksia, joiden avulla tuote on vammaisten henkilöiden helposti käytettävä, hallittava, ymmärrettävä ja ohjattava. Tätä varten olisi noudatettava seuraavia alakohtaisivaatimuksia. Erillisillä pykälillä säädettäisiin vielä tiettyjen tuotteiden käyttöliittymästä ja toiminnallisuudesta. Näitä ovat tuotteita ovat itsepalvelupäätteet, sähköiset lukulaitteet, sähköisten viestintäpalvelujen tarjoamiseen käytettävät kuluttajapäätelaitteet, joissa on vuorovaikutteisia tietojenkäsittelyominaisuuksia ja kuluttajapäätelaitteet, joissa on vuorovaikutteisia tietojenkäsittelyominaisuuksia ja joiden avulla käytetään audiovisuaalisia mediapalveluja.

Pykälän 1 kohdan mukaan, jos kyseessä on viestintätuote, henkilöiden välinen viestintä, sen hallinta, siihen liittyvien tietojen välittäminen sekä sen ohjaaminen ja orientaatio mukaan luettuina, tuote mahdollistaa kyseiset toiminnot useamman kuin yhden aistikanavan kautta; tähän kuuluvat näkö-, kuulo- ja tuntoaistiin sekä puheeseen perustuvien toimintojen vaihtoehdot. Tämä vaatimus täytettäisiin esimerkiksi antamalla ohjeita äänen ja tekstin avulla tai asennetaan näppäimistöön koho-opasteita, jotta sokeat tai huonokuuloiset henkilöt voivat olla vuorovaikutuksessa tuotteen kanssa.

Pykälän 2 kohdan mukaan, jos tuotteessa käytetään puheeseen perustuvia toimintoja, siinä on viestintää, käytön ohjausta ja orientaatiota varten vaihtoehtoisia ratkaisuja puhe- ja äänitoiminnoille. Vaatimuksen voisi täyttää esimerkiksi antamalla itsepalvelupäätteissä puhuttujen ohjeiden lisäksi ohjeita esimerkiksi tekstin tai kuvien muodossa, jotta myös kuurot henkilöt voivat suorittaa vaaditun toiminnon.

Pykälän 3 kohdan mukaan, jos tuotteessa käytetään visuaalisia elementtejä eli näköön perustuvia ominaisuuksia, sen viestintään, tiedonvälitykseen ja hallintaan liittyviä elementtejä tulisi olla helppo suurentaa ja niiden kirkkautta ja tummuuskontrastia on helppo säätää ja varmistaa yhteentoimivuus ohjelmien ja apuvälineiden kanssa käyttöliittymässä navigointia varten. Esimerkiksi annettaisiin käyttäjien suurentaa tekstiä, suurentaa tiettyyn piktogrammiin tai lisätä kontrastia, jotta heikkonäköiset henkilöt voivat saada tiedot.

Pykälän 4 kohdan jos tuotteessa välitetään tietoja, ilmaistaan toimia, edellytetään vastausta tai osoitetaan elementtejä värien avulla, se sisältää väreille vaihtoehtoiset toteutustavat. Esimerkiksi sen ohella, että painetaan vihreää tai punaista näppäintä vaihtoehdon valitsemiseksi, kirjoitetaan vaihtoehdot näppäimiin, jotta värisokeat henkilöt voivat tehdä valinnan.

Pykälän 5 kohdan mukaan, jos tuotteessa välitetään tietoja, ilmaistaan toimia, edellytetään vastausta tai osoitetaan elementtejä äänimerkkien avulla, se sisältää äänimerkeille vaihtoehtoiset toteutustavat. Esimerkiksi, kun tietokone antaa virheilmoituksen, näytöllä esitetään myös virheen ilmoittava teksti tai kuva, jotta kuurot henkilöt voivat havaita virheen.

Pykälän 6 kohdan mukaan, jos tuotteessa käytetään visuaalisia elementtejä, siinä olisi joustavat keinot selkeyttää näkyviä merkkejä. Tämän voisi toteuttaa esimerkiksi lisäämällä etualan kuvien kontrastia, jotta heikkonäköiset henkilöt näkevät ne.

Pykälän 7 kohdan mukaan, jos tuotteessa käytetään ääniominaisuuksia, käyttäjä voisi säätää tuotteen äänenvoimakkuutta ja äänen nopeutta ja tuotteessa olisi tehostettuja ääniominaisuuksia esimerkiksi

ympäröivistä tuotteista tulevien häiritsevien äänisignaalien vähentämiseksi sekä äänen selkeyden parantamiseksi. Esimerkiksi annetaan puhelimen käyttäjälle mahdollisuus valita äänen voimakkuus ja vähentää häiriötä kuulolaitteilla, jotta huonokuuloiset henkilöt voivat käyttää puhelinta.

Pykälän 8 kohdan mukaan, jos tuotetta käytetään ja ohjataan käsin, siinä olisi sekvenssiohjaus ja vaihtoehdot hienomotoriikkaa vaativalle ohjaukselle, jotta tuotteen hallinta ei edellyttäisi usean eri ohjaimen samanaikaista käyttöä; lisäksi tuotteessa olisi käytettävä tuntoaistin avulla erottuvia osia. Esimerkiksi suurennetaan kosketusnäytön painikkeita ja erotetaan ne selvästi toisistaan, jotta henkilöt, joilla on vapinaoireita, voivat käyttää niitä. Sekvenssiohjauksella tarkoitetaan sitä, että tuotteen käyttäjä voi tehdä ohjausta peräkkäisessä järjestyksessä annettavilla komennoilla.

Pykälän 9 kohdan mukaan tuotteen käyttötavat eivät edellytä laajaa ulottuvuutta ja suurta voimaa. Esimerkiksi varmistetaan, että näppäimet eivät edellyttäisi voimankäyttöä, jotta henkilöt, joilla on motorisia vammoja, voivat käyttää niitä.

Pykälän 10 kohdan mukaan tuotteessa vältettäisiin valoherkkyyshäiriöille altistavia käyttötapoja. Esimerkiksi vältetään vilkkuvia kuvia, jotta epileptikoille ei aiheudu riskiä.

Pykälän 11 kohdan mukaan tuote suojaaa käyttäjän yksityisyyttä tämän käyttäessä esteettömyysominaisuuksia. Esimerkiksi annettaisiin mahdollisuus käyttää kuulokkeita pankkiautomaateissa, jossa tiedot annetaan puhuttuna.

Pykälän 12 kohdan mukaan tuotteessa olisi biometriselle tunnistukselle ja hallinnalle vaihtoehtoinen toteutustapa. Esimerkiksi annetaan käyttäjille, jotka eivät voi käyttää käsiään, sormenjälkitunnistuksen sijaan mahdollisuus valita salasana puhelimen avaamiseksi ja sulkemiseksi.

Pykälän 13 kohdan mukaan tuotteen toiminnot olisivat johdonmukaisia ja käyttäjän toimille on varattu riittävästi aikaa. Esimerkiksi varmistetaan, että ohjelmisto reagoi ennakoitavasti tiettyä toimintaa suoritettaessa, ja varataan riittävästi aikaa salasanan antamista varten, jotta kehitysvammaisten henkilöiden on helppo käyttää sitä.

Pykälän 14 kohdan mukaan tuotteessa olisi oltava ohjelmisto ja laitteisto, jonka välityksellä tuote liitetään apuvälineisiin. Esimerkiksi tarjotaan liitettä päivitettävään pistekirjoitusnäyttöön, jotta sokeat henkilöt voivat käyttää tietokonetta.

3 § Itsepalvelupäätteen käyttöliittymä ja toiminnallisuus

Itsepalvelupäätteissä ja sen käyttöliittymän osissa ja toiminnoissa on oltava ominaisuuksia, joiden avulla tuote on vammaisten henkilöiden kannalta helposti käytettävä, havaittava, hallittava, ymmärrettävä ja ohjattava. Itsepalvelupäätteissä tulisi 1 a kohdan mukaan olla tekstistä puheeksi –ominaisuus ja 1 b kohdan mukaan päätteen tulisi tukea omien kuulokkeiden käyttöä. Edelleen 1 c kohdan mukaan päätteen tulisi ilmoittaa käyttäjälle useamman kuin yhden aistikanavan kautta, kun käyttäjältä edellytetään oikea-aikaista vastausta.

Pykälän 1 d kohdan mukaan itsepalvelupäätteen tulisi antaa mahdollisuus pidentää vastausaikaa. Pykälän kohdan 1 e mukaan itsepalvelupäätte olisi varustettava sormin koskettamalla erottuvilla näppäimillä ja ohjaimilla, jos tuotteessa on näppäimiä ja ohjaimia, ja lisäksi tuotteessa olisi oltava riittävä tummuuskontrasti.

Pykälän 2 a kohdan mukaan itsepalvelupäätte olisi suunniteltava niin, että esteettömyysominaisuuksia tarvitsevien käyttäjien ei erikseen tarvitse ottaa ominaisuuksia käyttöön. Edelleen 2 b kohdan mukaan itsepalvelupäätte olisi suunniteltava yhteensopivaksi unionin tasolla saatavilla olevan apuvälineteknologian kanssa, jos tuotteessa käytetään ääniominaisuuksia tai äänimerkkejä; tällaisia apuvälineitä ovat esimerkiksi kuulemista edistävät teknologiat, kuten kuulolaitteet, T-ohjelmat, sisäkorvaistutukset ja kuulemisen avustavalla teknologialla. Määritelmä perustuu esteettömyysdirektiivin 3 artiklan 37 kohtaan, jonka mukaan avustavalla teknologialla tarkoitetaan, mitä tahansa osaa, laitetta, palvelua tai tuotejärjestelmää, ohjelmistot mukaan luettuina, jota käytetään vammaisten henkilöiden toiminnallisten valmiuksien lisäämiseen, ylläpitämiseen, korvaamiseen tai parantamiseen taikka lievittämään ja kompensoimaan vammoja, toimintarajoitteita tai osallistumista rajoittavia tekijöitä. Apuvälineitä ovat esimerkiksi kuulemista edistävät teknologiat, kuten kuulolaitteet, T-ohjelmat, sisäkorvaistutukset ja kuulemisen apuvälineet.

4 § Sähköisen lukulaitteen käyttöliittymä ja toiminnallisuus

Sähköisissä lukulaitteissa ja niiden käyttöliittymän osissa ja toiminnoissa on oltava ominaisuuksia, joiden avulla tuote on vammaisten henkilöiden kannalta helposti käytettävä, havaittava, hallittava, ymmärrettävä ja ohjattava.

Sähköisillä lukulaitteilla tarkoitettaisiin nimenomaan sähköisten kirjojen eli e-kirjojen lukemiseen tarkoitettavia laitteita. Tällainen on esimerkiksi Kindle-lukulaite. Sähköisessä lukulaitteessa tulisi olla tekstistä puheeksi – ominaisuus.

5 § Sähköisten viestintäpalvelujen tarjoamiseen käytettävien kuluttajapäätelaitteiden käyttöliittymä ja toiminnallisuus

Sähköisen viestinnän palveluista annetun lain 3 §:n 37 kohdan mukaan "viestintäpalvelulla" tarkoitetaan palvelua, joka muodostuu kokonaan tai pääosin viestien siirtämisestä viestintäverkossa sekä siirto- ja lähetysohjelmia joukkoviestintäverkossa ja henkilöiden välisen viestinnän palvelua. Määritelmä vastaa sisällöltään teledirektiivin määritelmää sähköisestä viestintäpalvelusta. Kyseessä olevaa määritelmää käytetään myös digipalvelulaissa.

Sähköisten viestintäpalvelujen tarjoamiseen käytettävillä kuluttajapäätelaitteilla tarkoitetaan laitteita, joissa on vuorovaikutteisia tietojenkäsittelyominaisuuksia. Näissä tuotteissa ja niiden käyttöliittymän osissa ja toiminnoissa on oltava ominaisuuksia, joiden avulla tuote on vammaisten henkilöiden kannalta helposti käytettävä, havaittava, hallittava, ymmärrettävä ja ohjattava.

Niiden on täytettävä alla olevat vaatimukset.

Pykälän 1 momentin 1 kohdan mukaan sähköisten viestintäpalvelujen tarjoamiseen käytettävien kuluttajapäätelaitteet olisi varustettava reaaliaikaisella tekstitysominaisuudella ja hifi-äänentoiston tuella eli korkealaatuisella äänentoiston tuella, jos tällaisissa tuotteissa käytetään äänen lisäksi tekstiä. Esimerkiksi varmistetaan, että matkapuhelin voi käsitellä reaaliaikaisia keskusteluja, jotta huonokuuloiset henkilöt voivat vaihtaa tietoja vuorovaikutteiset. Direktiivin 3 artiklan 14 kohdan mukaan reaaliaikaisella tekstityksellä pisteestä pisteeseen (PP) -tilanteissa tai monipisteneuvotteluissa käytettävää eräänlaista tekstipohjaista keskustelua, jossa lisättävä teksti lähetetään merkki merkiltä siten, että käyttäjä kokee viestinnän jatkuvana. Kyseessä oleva ominaisuus on merkittävä sähköisten viestintäpalvelujen tarjoamiseen käytettävissä kuluttajapäätelaitteissa, joissa on vuorovaikutteisia tietojenkäsittelyominaisuuksia. Tällainen tuote tulee varustaa reaaliaikaisella tekstitysominaisuudella. Lisäksi tuotteessa tulee olla esimerkiksi hifi-äänentoiston tuki, jos tällaisissa tuotteissa käytetään äänen lisäksi tekstiä.

Pykälän 2 kohdan mukaan, jos sähköisten viestintäpalvelujen tarjoamiseen käytettävien kuluttajapäätelaitteissa käytetään tekstin ja äänen lisäksi tai niihin yhdistettynä video-ominaisuuksia, niissä tulisi olla täydelliset interaktiivisuusominaisuudet (total conversation), synkronoidut ääniominaisuudet, reaaliaikainen tekstitys ja viittomakielisen viestinnän mahdollistavaa resoluutiota käyttävä videokuva mukaan luettuina. Tämä termi on määritelty direktiivin (EU) 2018/1972 (Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi eurooppalaisesta sähköisen viestinnän säännöstöstä) 2 artiklan 35 alakohdassa. Kohdan mukaan ”eri viestintämuotojen täydelliseen interaktiivisuuteen perustuvilla palveluilla” tarkoitetaan reaaliaikaista multimediaspalvelua, jolla toteutetaan liikkuvan videokuvan, reaaliaikaisen tekstin sekä äänen kaksisuuntainen, symmetrinen ja reaaliaikainen siirto kahdessa tai useammassa paikassa olevan käyttäjän välillä. Näin ollen, jos tuotteissa käytetään tekstin ja äänen lisäksi tai niihin yhdistettynä video-ominaisuuksia, niissä tulee olla täydelliset interaktiivisuusominaisuudet (total conversation) eli synkronoidut ääniominaisuudet, reaaliaikainen tekstitys ja viittomakielisen viestinnän mahdollistavaa resoluutiota käyttävä videokuva. Tuotteiden osalta termi on merkittävä sähköisten viestintäpalvelujen tarjoamiseen käytettävien kuluttajapäätelaitteiden osalta, joissa on vuorovaikutteisia tietojenkäsittelyominaisuuksia. Jos tällaista tuotetta käytetään tekstin ja äänen lisäksi tai niihin yhdistettynä video-ominaisuuksia, tulee varmistaa, että niissä on täydelliset interaktiivisuusominaisuudet (total conversation), synkronoidut ääniominaisuudet, reaaliaikainen tekstitys ja viittomakielisen viestinnän mahdollistavaa resoluutiota käyttävä videokuva mukaan luettuina.

Pykälän 3 kohdan mukaan sähköisten viestintäpalvelujen tarjoamiseen käytettävät kuluttajapäätelaitteeseen olisi kyettävä yhdistämään langattomasti kuulemista edistävään teknologiaan.

Pykälän 4 kohdan mukaan sähköisten viestintäpalvelujen tarjoamiseen käytettävät kuluttajapäätelaitteet eivät saisi aiheuttaa häiriötä apuvälineille. Vaatimuksen mukaan tulisi esimerkiksi antaa mahdollisuus käyttää samanaikaisesti videota viittomakielen ja tekstin näyttöä varten viestin kirjoittamiseksi, jotta kaksi kuuroa henkilöä voivat viestiä keskenään tai normaalikuuloisen henkilön kanssa

6 § Audiovisuaalisten mediapalvelujen tarjoamiseen käytettävien kuluttajapäätelaitteiden käyttöliittymä ja toiminnallisuus

Audiovisuaaliseen mediapalveluun pääsyn tarjoavalla palvelulla tarkoitetaan sähköisen viestinnän palveluista annetun lain 3 §:n 2 c) sähköisten viestintäverkkojen välityksellä tarjottavaa palvelua, jonka avulla yksilöidään, valitaan ja katsellaan audiovisuaalisia sisältöpalveluja ja palvelujen esteettömyysominaisuuksia sekä vastaanotetaan näitä palveluja ja ominaisuuksia koskevia tietoja.

Kuluttajapäätelaitteiden, joissa on vuorovaikutteisia tietojenkäsittelyominaisuuksia ja joiden avulla käytetään audiovisuaalisia mediapalveluja, on niiden käyttöliittymän osissa ja toiminnoissa oltava ominaisuuksia, joiden avulla tuote on vammaisten henkilöiden kannalta helposti käytettävä, havaittava, hallittava, ymmärrettävä ja ohjattava.

Näiden tuotteiden olisi tuotava vammaisten henkilöiden käyttöön audiovisuaalisten mediapalvelujen tarjoajan valikoimaan kuuluvat esteettömyysominaisuudet, jotka liittyvät käyttöön, valintaan, hallintaan, henkilökohtaiseen mukauttamiseen ja apuvälineisiin tehtävään tiedonsiirtoon. Kuluttajapäätelaitteet, joissa vuorovaikutteisia tietojenkäsittelyominaisuuksia ja joiden avulla käytetään audiovisuaalisia mediapalveluja ovat esimerkiksi digi-tv tai digiboksi. Vaatimuksen mukaan tulisi varmistaa esimerkiksi, että tekstitys välitetään digisovittimen välityksellä kuuroille henkilöille.

7 § Tukipalvelut

Tukipalveluilla tarkoitetaan esteettömyysdirektiivin mukaisesti esimerkiksi neuvontapalveluja, puhelinkeskustoja, teknistä tukea, välityspalveluja ja koulutuspalveluja. Näiden olisi tarvittaessa annettava tietoja palvelun esteettömyydestä ja sen yhteensopivuudesta apuvälineteknologian kanssa esteettömiä viestintätapoja käyttäen. Tämän tukipalvelun tulee tarjota tietoa asiakkaille tuotteen esteettömyysominaisuuksista ja tarvittaessa toimittaa esimerkiksi käyttöohjeita asiakkaille esteettömässä ja saavutettavassa muodossa. Vastaava vaatimus koskee digipalvelulain 3 a luvun mukaisia palveluja ja sähköisen viestinnän palveluja koskevan lain 22 a luvun mukaisia palveluja. Digipalvelulain mukaan tukipalvelua tulee tarjota saavutettavana, käytännössä esimerkiksi EN 301 549 standardin lausekkeen 12.2 mukaiset vaatimukset täyttäen. Nämä vaatimukset tulee täyttää digipalvelulain saavutettavuusvaatimusten kautta muutenkin, joten kyseessä ei ole digitaalisten palvelujen osalta uudesta sääntelystä. Käytännössä esimerkiksi pelkkä puhelinneuvonta ei olisi riittävä tapa tarjota tukea, vaan tulee tarjota myös mahdollisuus yhteydenottoon esimerkiksi sähköpostitse. Lisäksi esimerkiksi ohjemateriaali tulee toimittaa asiakkaalle esteettömässä tai saavutettavassa muodossa. Jos ohjeet toimitetaan esimerkiksi sähköpostin liitetiedostona, tulee liitteen olla käyttäjälle esteetön. Tällä parannetaan mahdollisuutta toimia moniaistisesti.

Useimmilla talouden toimijoilla on olemassa olevia tukipalveluita, joihin käyttäjät voivat olla yhteydessä. Kun noudatetaan tämän asetuksen vaatimuksia esteettömyydelle, useimmilla on mahdollisuus yhdenvertaisesti ottaa yhteyttä tukipalveluun.

8 § Lisävaatimukset tuotteiden pakkauksille ja ohjeille

Itsepalvelupäätteitä lukuun ottamatta kaikkien tuotteiden tulisi sisältää tiedot tuotteen pakkauksesta ja ohjeet käyttöä, asennusta, huoltoa ja hävittämistä koskien esteettömällä tavalla. Vaatimukset eivät koske

itsepalvelupäätteitä, koska nämä eivät ole tuotteita, joita kuluttaja hankkisi omaan käyttöönsä, vaan yleensä nämä tilataan palveluntarjoajien toimesta.

Jotta vammaisten henkilöiden voidaan ennakoida pystyvän käyttämään tuotteita mahdollisimman laajalti, esteettömyys olisi otettava huomioon tuotteiden pakkauksissa ja ohjeissa edellä 2 § :n mukaisesti ja lisäksi tuotteen pakkaus, mukaan lukien siinä annetut tiedot (esimerkiksi tiedot avaamisesta, sulkemisesta, käytöstä ja hävittämisestä) sekä mahdolliset tuotteen esteettömyysominaisuuksia koskevat tiedot, olisi suunniteltava esteettömäksi. Nämä tiedot tulisi antaa mahdollisuuksien mukaan tuotteen pakkauksessa. Vaihtoehtona tietojen antamiselle tuotteessa, on niiden kertominen esimerkiksi tuotteen verkkosivuilla. Vaatimuksen mukaan esimerkiksi puhelimen pakkauksessa ilmoitetaan, että puhelimessa on esteettömyysominaisuuksia vammaisia henkilöitä varten.

Pykälän 2 momentin mukaan tuotteen käyttöä, asennusta, huoltoa, varastointia ja hävittämistä koskevia ohjeita, jotka eivät ole itse tuotteessa vaan jotka asetetaan saataville muiden välineiden kuten verkkosivuston avulla, on oltava julkisesti saatavilla, kun tuote saatetaan markkinoille. Pykälän 1 kohdan mukaan ohjeet ovat saatavilla useamman kuin yhden aistikanavan kautta, jolla tarkoitetaan esimerkiksi sitä, että toimitetaan sähköiset tiedostot, joita tietokone voi lukea käyttämällä näytönlukijoita, jotta sokeat henkilöt voivat käyttää tietoja. Tällä parannetaan mahdollisuutta toimia moniaistisesti.

Ehdotetun 2 kohdan mukaan tiedot tulisi esittää ymmärrettävässä muodossa käyttämällä johdonmukaisesti samoja sanoja tai esittää tiedot selkeästi ja loogisesti rakentuen, jotta kehitysvammaiset henkilöt voivat paremmin ymmärtää tiedot.

Ehdotetun 3 kohdan mukaan tiedot tulisi esittää käyttäjille tavoilla, jotka he voivat havaita, esimerkiksi esitetään sormin tuntuva kohokuvio tai toistetaan ääni tekstimuotoisen varoituksen yhteydessä, jotta sokeat henkilöt pystyvät havaitsemaan varoituksen.

Ehdotetun 4 kohdan mukaan tiedot tulisi esittää käyttäen ennakoitaviin käyttöolosuhteisiin nähden riittävän suurta kirjasinäköä, asianmukaista kirjasinlajia ja riittävää tummuuskontrastia sekä säädettävää kirjasin-, rivi- ja kappaleväliä. Näin varmistetaan, että heikkonäköiset henkilöt voivat lukea tekstin.

Ehdotetun 5 kohdan mukaan tiedot tulisi esittää niin, että sisältö on saatavilla tekstimuodoissa, jotka soveltuvat sellaisten vaihtoehtoisten avustavien muotojen tuottamiseen, jotka voidaan esittää eri tavoin ja useamman kuin yhden aistikanavan kautta. Tämä toteutuu, jos esimerkiksi tulostetaan tiedot pistekirjoituksella, jotta sokeat henkilöt voivat lukea ne.

Ehdotetun 6 kohdan mukaan muuta kuin tekstisisältöä käsittävien tietojen olisi on oltava saatavilla myös sisällön vaihtoehtoisessa esitysmuodossa. Tämä tarkoittaa esimerkiksi sitä, että liitetään kaavioihin tekstikuvaus kaavion keskeisistä osista tai toimista.

9 § Toiminnallista suorituskykyä koskevat vaatimukset

Ehdotetun 9 § mukaan tulee huomioida lisäksi toiminnallista suorituskykyä koskevat vaatimukset eräiden tuotteiden esteettömyysvaatimuksista annetun lain 6 §:n mukaisesti.

Toiminnallista suorituskykyä koskevia vaatimuksia voi käyttää vain erityisissä tilanteissa yhden tai useamman erityisen teknisen vaatimuksen vaihtoehtona, kun niihin viitataan esteettömyysvaatimuksissa, vain jos asiaankuuluvien toiminnallista suorituskykyä koskevien vaatimusten soveltaminen on esteettömyysvaatimusten mukaista ja jos tuotteen valmistaja katsoo, että näin tuotteiden suunnittelun ja tuotannon tuloksena on vastaava tai parempi esteettömyys vammaisten henkilöiden käyttäessä niitä ennakoitavalla tavalla. Toiminnallisia suorituskykykriteereitä ei tule käyttää vaihtoehtona tämän asetuksen edellä luettelemille saavutettavuusvaatimuksille. Niiden käytön on tarkoitus johtaa vastaavaan tai parempaan esteettömyyteen, kun vammaiset henkilöt käyttävät tuotteita ennakoitavalla tavalla.

Toiminnallisia suorituskykyä vastaavia vaatimuksia sisältyy EN 301 549 lausekkeeseen 4.2 Functional performance statements.

Pykälän 1 kohdan mukaan, jos tuotteella on visuaalisia käyttötapoja, sillä on oltava vähintään yksi käyttötapa, joka ei edellytä näkökykyä.

Pykälän 2 kohdan mukaan, jos tuotteella on visuaalisia käyttötapoja, sillä on oltava vähintään yksi käyttötapa, jonka avulla käyttäjät, joiden näkökyky on rajoittunut, voivat hyödyntää sitä;

Pykälän 3 kohdan mukaan, jos tuotteella on visuaalisia eli näköön perustuvia käyttötapoja, sillä on oltava vähintään yksi käyttötapa, joka ei edellytä käyttäjältä kykyä erottaa värit;

Pykälän 4 kohdan mukaan, jos tuotteella on kuuloon perustuvia käyttötapoja, sillä on oltava vähintään yksi käyttötapa, joka ei edellytä kuulokykyä;

Pykälän 5 kohdan mukaan, jos tuotteella on kuuloon perustuvia käyttötapoja, sillä on oltava vähintään yksi käyttötapa, johon liittyy tehostettuja ääniominaisuuksia, joiden avulla huonokuuloiset voivat käyttää tuotetta;

Pykälän 6 kohdan mukaan, jos tuote edellyttää käyttäjiltä puheen tuottoa, on mahdollistettava vähintään yksi käyttötapa, joka ei edellytä puheen tuottoa. Puheen tuottoon kuuluvat kaikki suulla tuotetut äänet, kuten puhe, vihellys tai kielellä naksauttaminen;

Pykälän 7 kohdan mukaan, jos tuote edellyttää manuaalista toimintaa, sillä on oltava vähintään yksi käyttötapa, jonka ansiosta käyttäjät voivat käyttää tuotetta vaihtoehtoisilla tavoilla, jotka eivät edellytä hienomotoriikkaa, manipulointia tai käsivoimia eivätkä useamman kuin yhden hallintatoiminnon käyttöä samanaikaisesti;

Pykälän 8 kohdan mukaan, tuotteiden käyttölaitteiden on oltava kaikkien käyttäjien ulottuvilla. Jos tuotteella on manuaalisia käyttötapoja, sillä on oltava vähintään yksi käyttötapa, jonka avulla henkilöt, joiden ulottuvuus ja voimat ovat rajoitetut, voivat käyttää tuotetta;

Pykälän 9 kohdan mukaan, jos tuotteella on visuaalisia käyttötapoja, on vältettävä käyttötapoja, jotka aiheuttavat valoherkkyyskohtauksia;

Pykälän 10 kohdan mukaan, tuotteella on oltava vähintään yksi käyttötapo, jota on sen ominaisuuksien vuoksi yksinkertainen ja helppo käyttää. Kohdan mukaisesti tuotteen ominaisuuksien yksinkertaisuuden ja helppouden tulisi mahdollistaa tuotteen käyttö niille henkilöille, joilla on rajoitetut kognitiiviset kyvyt.

Pykälän 11 kohdan mukaan, jos tuotteessa on esteettömyyden varmistavia ominaisuuksia, sillä on oltava vähintään yksi käyttötapo, jossa käyttäjän yksityisyys on turvattu, kun esteettömyyden mahdollistavia ominaisuuksia käytetään.

ASETUSEHDOTUS 2.

Valtioneuvoston asetus eräiden digitaalisten palvelujen saavutettavuusvaatimuksista

1 § Soveltamisala

Tätä asetusta sovellettaisiin digipalvelulain 3 a luvun mukaisten digitaalisten palvelujen tarjoamiseen. Asetuksella täytäntöönpantaisiin digipalvelulain 10 c §:ssä mainitut esteettömyysdirektiivin lisävaatimukset. Asetusta ei sovellettaisi mikroyrityksiin. Mikroyritys on määritelty eräiden tuotteiden esteettömyysvaatimuksista annetun lain 4 § 2 kohdassa. On kuitenkin kannatettavaa, että tämän asetuksen mukaiset saavutettavuusvaatimukset otettaisiin huomioon myös mikroyritysten tarjoamissa digitaalisissa palveluissa. Saavutettavuusvaatimusten huomioon ottamisen voidaan katsoa lisäävän yrityksen kilpailukykyä ja laajentavan asiakaskuntaa.

2 § Tieto digitaalisen palvelun toiminnasta

Pykälässä säädettäisiin siitä, mitä tietoa ja miten palvelun toiminnasta on annettava. Pykälällä täytäntöönpantaisiin esteettömyysdirektiivin liitteen I jakson III b alakohta, jonka mukaan palveluntarjoajan on annettava tietoa palvelun toiminnasta, ja jos palvelun tarjoamiseen käytetään tuotteita, annetaan tietoa siitä, miten kyseiset tuotteet liittyvät palveluun, millaiset esteettömyysominaisuudet niillä on sekä miten ne toimivat yhdessä apuvälineiden ja -järjestelyjen kanssa. Pykälän 1 momentin mukaan tietoa tulee antaa digitaalisen palvelun toiminnasta. Jos digitaalisen palvelun käyttäminen edellyttää toimiakseen tiettyä tuotetta, palveluntarjoajan olisi annettava saavutettavuusselosteella tietoa siitä, miten kyseinen tuote liittyy digitaaliseen palveluun ja millaiset esteettömyysominaisuudet sillä on sekä miten se toimii yhdessä apuvälineiden ja -järjestelyjen kanssa. Kuvatussa tilanteessa kyseessä olisi tuote, jonka kanssa kuluttaja on vuorovaikutuksessa ja jonka palveluntarjoaja esimerkiksi antaa kuluttajan käytettäväksi. Tällainen tilanne voi syntyä esimerkiksi pankin tarjotessa tunnistamisvälineen sähköistä tunnustautumista varten. Tieto tulisi antaa digipalvelulain 10 f §:n mukaisesti saavutettavuusselosteessa. Saavutettavuusselosteesta säädetään digipalvelulain 9 §:ssä. Selosteen mallista on annettu komission täytäntöönpanopäätös EU 2018/1523, jonka

mallia tulee kansallisesti noudattaa. Käytännössä tämän pykälän mukaiset tiedot annettaisiin saavutettavuusselosteen vapaaehtoisessa jaksossa II.

Pykälän 2 momentin mukaan tiedot tulisi antaa digipalvelulain 7 §:n 1 momentin saavutettavuusvaatimusten mukaisesti. Palveluntarjoajan olisi varmistettava digitaalisten palvelujensa sisältöjen havaittavuus ja ymmärrettävyys sekä käyttöliittymien ja navigoinnin hallittavuus ja toimintavarmuus saavutettavuusvaatimusten mukaisesti. Saavutettavuusvaatimukset määritellään Euroopan unionin virallisessa lehdessä Euroopan komission julkaisemissa viitetiedoissa, jotka koskevat yhdenmukaistettuja standardeja tai niiden osia. Esteettömyysdirektiivin liitteen I jakson III b alakohdassa määritetään erikseen se, millä tavalla tiedot tulee antaa. Liitteen I jakson III b alakohta sisältää alakohtat i-vii, joiden mukaisesti tiedot on annettava. Kyseiset vaatimukset sisältyvät digipalvelulain 7 §:ssä tarkoitettuun yhdenmukaistettuun standardiin EN 301 549, joten noudattamalla standardin vaatimuksia, palveluntarjoaja täyttäisi alakohtien i-vii vaatimukset.

Liitteen I jakson III alakohdan b alakohdan i mukaan tiedot on annettava saataville useamman kuin yhden aistikanavan kautta. Vaatimus tietojen saataville antamisesta useamman kuin yhden aistikanavan kautta voitaisiin täyttää esimerkiksi toimittamalla sähköiset tiedostot palvelun käyttäjälle siten, että tämä voi käytettävissään olevalla ruudunlukuohjelmalla saada tiedon sähköisen tiedoston sisällöstä. Vaatimuksen täyttäisi noudattamalla yhdenmukaistettua standardia EN 301 549. Verkkosivustojen kohdalla olisi noudatettava WCAG-kriteereitä, jotka käytännössä edellyttävät, että käyttäjä voi vaikuttaa siihen, missä muodossa ottaa tiedon vastaan. Direktiivin vaatimus tietojen antamisesta saataville useamman kuin yhden aistikanavan kautta täytyisi verkkosivustojen osalta siis noudattamalla WCAG-kriteereitä. Palveluntarjoajan tulee huolehtia, että digitaalisessa palvelussa tarjottava tieto voidaan ottaa vastaan usealla eri tavalla. Lähtökohtaisesti palveluntarjoajalta ei vaadita esimerkiksi, että teksti luetaan ääneen digitaalisessa palvelussa, mutta palvelun käyttäjän pitää pystyä kuuntelemaan teksti oman apuvälineensä avulla.

Liitteen I jakson III alakohdan b alakohdan ii mukaan tiedot on esitettävä ymmärrettävässä muodossa. Ymmärrettävyydellä tarkoitetaan, että samoja sanoja käytetään johdonmukaisesti tai että tiedot esitetään selkeästi ja loogisesti rakentuen, jotta älyllisesti kehitysvammaiset henkilöt voivat ymmärtää tiedot paremmin. Kysymys on pääosin ymmärrettävyydestä teknisessä tai ohjelmallisessa mielessä ja siitä, että visuaalisesti saatavilla oleva informaatio rakenteesta ja suhteista on myös avustavien teknologioiden saatavilla. Käytännössä vaatimukset tietojen esittämisestä ymmärrettävässä muodossa voidaan täyttää noudattamalla yhdenmukaistettua standardia EN 301 549 ja sen WCAG 2.1-kriteeristön AA-tasoa. Esimerkiksi WCAG 2.1 -kriteeriin 3.2.4 *Johdonmukainen merkitseminen* mukaan komponentit, joilla on sama toiminnallisuus verkkosivujen joukossa, merkitään johdonmukaisesti. Tällä tavoin helpotetaan elementtien toiminnallisuuden tunnistamista, kun saman toiminnallisuuden omaavat komponentit merkitään samalla tavalla. Kerran opittu toiminnallisuus toimii myös toisella saman sivuston sivulla. Esimerkiksi kyselyssä siirrytään seuraavalle sivulle aina "Jatka"-painikkeella, eikä yhdellä sivulla "Jatka" ja jollakin toisella "Seuraava"-painikkeella. Kriteeri 1.3.1 (*Esitystavassa välittyvät informaatio, rakenne ja suhteet voidaan selvittää ohjelmallisesti tai ne ovat saatavilla tekstinä*) vaatii, että esimerkiksi otsikot on merkitty ohjelmallisesti otsikoiksi, tekstikappaleet tekstikappaleiksi, ja niin edelleen. Tämän lisäksi joissain tapauksissa voidaan käyttää tekstimuotoista ohjeistusta, kuten "kaikki pakolliset kentät on merkitty tähdellä (*)".

Esteettömyysdirektiivin liitteen I jakson III alakohdan b alakohdan iii mukaan tiedot on esitettävä käyttäjille tavoilla, jotka he voivat havaita. Vaatimus tarkoittaa esimerkiksi sitä, että videoon lisätään tekstitys. Kyseessä oleva vaatimus on osittain päällekkäinen i alakohdan vaatimuksen kanssa. Vaatimus täytyisi noudattamalla yhdenmukaistettua standardia EN 301 549, joka sisältää WCAG-kriteereitä koskien digitaalisen palvelun havaittavuutta.

Esteettömyysdirektiivin liitteen I jakson III alakohdan b alakohdan iv mukaan tietosisältö on annettava saataville tekstimuodoissa, jotka soveltuvat sellaisten vaihtoehtoisten avustavien muotojen tuottamiseen, jotka voidaan esittää eri tavoin ja useamman kuin yhden aistikanavan kautta. Vaatimus on osittain päällekkäinen i alakohdan ja iii alakohdan vaatimusten kanssa. Käytännössä vaatimus täytyisi noudattamalla yhdenmukaistettua standardia EN 301 549. Vaatimus voidaan täyttää esimerkiksi siten, että käyttäjä voi itse vaikuttaa siihen, haluaako lukea tietosisällön vai esimerkiksi kuunnella sen ruudunlukuohjelmalla. Jos esimerkiksi saavutettavuusseloste sisältää videon, on videon täytettävä sille asetetut saavutettavuusvaatimukset.

Esteettömyysdirektiivin liitteen I jakson III alakohdan b alakohdan v mukaan tiedot on esitettävä käyttäen ennakoitaviin käyttöolosuhteisiin nähden riittävän suurta kirjasinkokoa, asianmukaista kirjasinlajia ja riittävää kontrastia sekä säädettävää kirjasin-, rivi- ja kappaleväliä. Näin varmistetaan, että esimerkiksi heikkonäköiset henkilöt voivat lukea tekstin. Tämäkin esteettömyysdirektiivin vaatimus täytyisi noudattamalla yhdenmukaistettua standardia EN 301 549. WCAG-kriteerit velvoittavat riittävän kirjaisinväliin ja sanaväliin tekstissä. Sen sijaan fontin koolle ei ole asetettu WCAG-kriteereissä selkeää vaatimusta, mutta fontin koon tulee direktiivin tämän kohdan mukaan olla käyttöolosuhteisiin nähden riittävä. Edelleen WCAG-kriteerit asettavat vähimmäisarvot kontrastin osalta.

Esteettömyysdirektiivin liitteen I jakson III alakohdan b alakohdan vi mukaan tietoja on täydennettävä muun kuin tekstisisältönsä osalta esittämällä sisältö myös vaihtoehtoisessa muodossa. Tämän vaatimuksen mukaan kaavioidin tulee liittää esimerkiksi tekstikuvaus kaavion keskeisistä osista tai toimista. Vaatimus täytyisi noudattamalla yhdenmukaistettua standardia EN 301 549. WCAG-kriteerit (erityisesti kriteeri 1.1.1) velvoittavat tarjoamaan vaihtoehtoisen tekstin.

Esteettömyysdirektiivin liitteen I jakson III alakohdan b alakohdan vii mukaan palvelun tarjoamisessa on annettava tarvittavat sähköiset tiedot johdonmukaisella ja riittävällä tavalla siten, että palvelut tietoineen on helppo havaita, että niiden hallinta ja ymmärtäminen on vaivatonta ja että ne toimivat varmasti. Vaatimukset voi täyttää noudattamalla yhdenmukaistettua standardia EN 301 549. Direktiivin vaatimuksen voidaan katsoa viittaavan suoraan vaatimukseen digitaalisten palvelujen saavutettavuudesta, joten noudattamalla digipalvelulain 7 §:n 1 momentissa säädettyjä saavutettavuusvaatimuksia täyttää myös nämä vaatimukset.

3 § Lisävaatimukset rahoitus- ja pankkipalveluille

Pykälässä säädettäisiin lisävaatimuksista rahoitus- ja pankkipalveluille. Pykälän mukaan palveluntarjoajan on tarjotessaan digipalvelulain 10 a §:n 2 kohdan mukaisia digitaalisessa muodossa olevia palveluja varmistettava, että palveluiden tarjoamista koskevat tiedot ovat ymmärrettäviä siten, että käytetyn kielen vaikeusaste on enintään Euroopan neuvoston kieliä koskevan yhteisen eurooppalaisen viitekehyksen B2-

taso. Vaatimus tietojen ymmärrettävyyden varmistamisesta perustuu esteettömyysdirektiivin liitteen I jakson IV alakohdan e alakohtaan ii, joka koskee lisävaatimuksia rahoitus- ja pankkipalveluille siltä osin, kuin ne tarjoavat digitaalisia palveluja kuluttajille. Vaatimus ymmärrettävyyden varmistamisesta voidaan täyttää esimerkiksi noudattamalla WCAG 2.1 -kriteeristön AAA-tason kriteeriä 3.1.5 *Tekstin vaikeustaso*, jonka mukaan, jos teksti edellyttää 2. perusasteen opetuksen vaatimukset ylittävää lukutaitoa sen jälkeen, kun erisnimet ja otsikot on poistettu, tarjolla on täydentävää sisältöä tai versio, joka ei vaadi 2. perusasteen opetuksen tasoa edistyneempää lukutaitoa. Mainittu määritelmä 2. asteen perustutkinnosta pohjautuu kansainväliseen opetuksen luokittelustandardiin.

Kuluttajapankkipalveluiden tarjoamisesta annettavien tietojen olisi siten täytettävä esteettömyysdirektiivin vaatimus tietojen ymmärrettävyydestä ja B2-kielitasovaatimuksesta. Itse kuluttajapankkipalvelun sisältämien tietojen ei siis tarvitsisi täyttää kyseisiä vaatimuksia, mutta palvelun tarjoamisesta annettavan tiedon tarvitsee. Tämä tarkoittaisi, että esimerkiksi sijoituspalvelun osana käytettävien rahastoesitteiden ei tarvitsisi täyttää esteettömyysdirektiivin asettamia vaatimuksia.

Kriteerin tarkoituksena on mahdollisimman selkeän ja yksinkertaisen tekstin tuottaminen. Ennen kaikkea tarkoituksena on auttaa henkilöitä, joilla on haasteita lukemisen kanssa. Tekstistä voidaan esimerkiksi tarjota yhteenveto, jonka voi ymmärtää 2. perusasteen koulutuksen perusteella. Vaihtoehtona on myös tarjota tekstile muita esitystapoja, kuten puhetta, kuvia, kaavioita tai viittomakieltä.

4 § Lisävaatimukset sähkökirjoille

Sähkökirjoille säädetään lisävaatimuksia esteettömyysdirektiivin liitteen I jaksossa IV alakohdassa f. Esitetyt vaatimukset voi täyttää parhaiten noudattamalla ePub3-formaattia. Velvoitetta ePub3-formaattiin käyttöön ei kuitenkaan ole ja vaatimukset voi täyttää myös muulla tavalla.

Pykälässä säädettäisiin lisävaatimuksista sähkökirjoille. Vaatimukset kohdistuvat palveluntarjoajaan silloin kun tämä tarjoaa sähkökirjoja kuluttajalle. Palveluntarjoajalla tarkoitettaisiin digipalvelulain 2 §:n 7 kohdan mukaisesti viranomaista, julkisoikeudellista laitosta sekä yritystä, säätiötä, yhdistystä ja muuta yhteisöä, jonka digitaalisiin palveluihin sovelletaan digipalvelulain säännöksiä. Pykälän 1 kohdan mukaan olisi varmistettava, että sekä ääntä että tekstiä sisältävä sähkökirja tarjoaa synkronoitua tekstiä ja ääntä. Näin varmistetaan, että lukemisesteiset henkilöt voivat lukea ja kuulla tekstin samanaikaisesti. Vaatimus sekä ääntä että tekstiä sisältävän sähkökirjan synkronoidun tekstin tarjoamisesta pohjautuu esteettömyysdirektiivin liitteen I jakson IV alakohdan f alakohtaan i. Vaatimuksen osalta voi hyödyntää EN 301 549 standardin 7.1.2 kohtaa. Äänellä tarkoitetaan tekstin ääneen luentaa, joka olisi synkronoitava sähkökirjan tekstin kanssa silloin, kun sähkökirja sisältää sekä äänen luennan että tekstin.

Pykälän 2 kohdan mukaan olisi varmistettava, että sähkökirjan digitaaliset tiedostot eivät estä avustavaa teknologiaa toimimasta moitteettomasti. Avustavan teknologian toiminnan moitteeton mahdollistaminen tarkoittaa esimerkiksi mahdollisuutta käyttää synkronoitua teksti- ja äänitulostetta tai päivitettävää pistekirjoitusnäyttöä. Vaatimus avustavan teknologian moitteettoman toiminnan varmistamisesta pohjautuu esteettömyysdirektiivin liitteen I jakson IV alakohdan f alakohtaan ii. Vaatimus voisi tulla täytetyksi noudattamalla EN 301 549 standardia sekä WCAG-kriteeristön sisältövaatimuksista 5. luvun

ohjeidenmukaisuusvaatimusten velvoitetta siitä, että sisällössä käytetään tekniikkaa, jota avustava teknologia tukee.

Pykälän 3 kohdan mukaan olisi varmistettava, että pääsy sisältöön, navigointi tiedostosisällössä ja näkymässä, dynaaminen näkymä mukaan luettuna, sekä sisällön esittäminen selkeällä, joustavalla tavalla on varmistettu käyttäjän valintojen mukaan. Tämän varmistamalla esimerkiksi sokeat henkilöt voivat tutustua hakemistoon tai siirtyä seuraavaan lukuun. Kohdan mukainen vaatimus pohjautuu esteettömyysdirektiivin liitteen I jakson IV alakohdan f alakohtaan iii. EN 301 549 standardin vaatimukset ovat teknisiä menetelmiä näiden vaatimusten täyttämiseen. Vaatimus voisi täytyä noudattamalla WCAG-kriteeristöä.

Pykälän 4 kohdan mukaan olisi varmistettava, että sisällön vaihtoehtoiset esittämistavat ja sen yhteentoimivuus eri avustavien teknologioiden kanssa on mahdollistettu siten, että sisältö on havaittavissa, ymmärrettävissä, hallittavissa ja toimintavarma. Vaatimus pohjautuu esteettömyysdirektiivin liitteen I jakson IV alakohdan f alakohtaan iv.

Pykälän 5 kohdan mukaan olisi varmistettava, että sähkökirjat on tehty helpommin löydettäviksi välittämällä metadatan avulla tietoa niiden esteettömyysominaisuuksista. Tämän varmistaminen tarkoittaa käytännön tasolla esimerkiksi sitä, että tiedot esteettömyysominaisuuksista ovat saatavilla sähköisissä tiedostoissa, jotta vammaiset henkilöt voivat saada kyseiset tiedot. Vaatimus sähkökirjojen helpommasta löydettävyydestä pohjautuu esteettömyysdirektiivin liitteen I jakson IV alakohdan f alakohtaan v.

Pykälän 6 kohdan mukaan olisi varmistettava, että digitaalisten oikeuksien hallintamenetelmät eivät estä esteettömyysominaisuuksien toimintaa. Tämän varmistamalla huolehditaan siitä, etteivät tekniset suojaominaisuudet, oikeuksien hallinnointitiedot tai yhteentoimivuusongelmat estä sitä, että apuvälineet lukevat tekstin ääneen, jotta sokeat käyttäjät voivat lukea kirjaa. Pykälän 6 kohdan vaatimus pohjautuu esteettömyysdirektiivin liitteen I jakson IV alakohdan f alakohtaan vi. Vaatimus on osin saman sisältöinen kuin EN 301 549 standardin 11.6.2 kohdan vaatimus, jonka mukaan, jos ohjelmisto tarjoaa käyttöliittymän, se ei saa häiritä alustadokumentaatioissa määriteltyjä dokumentoituja saavutettavuusominaisuuksia, ellei käyttäjä sitä vaadi ohjelmiston käytön aikana.

5 § Lisävaatimukset verkkokaupan palveluille

Pykälässä säädettäisiin lisävaatimuksista verkkokaupan palveluille. Pykälän mukaan palveluntarjoajan olisi annettava tietoa myytävien tuotteiden ja palvelujen esteettömyydestä ja saavutettavuudesta, jos siitä vastuussa oleva talouden toimija on toimittanut kyseiset tiedot. Tällä tarkoitetaan erityisesti verkkokaupan vastuuta siitä, että jos tuotteessa tai palvelussa on kuvaus sen esteettömyydestä tai saavutettavuudesta, tietoa ei poisteta vaan tarjotaan asiakkaalle. Pykälällä täytäntöönpantaisiin esteettömyysdirektiivin liitteen I jakson IV alakohdan g alakohta i. Alakohtien ii ja iii sisällöstä säädetään digipalvelulaissa.

6 § Toiminnallista suorituskykyä koskevat vaatimukset

Pykälässä säädettäisiin niin sanotuista suorituskykykriteereistä, jotka liittyvät palvelujen toimintatapoihin. Esteettömyysdirektiivin liitteen I jakson VII mukaiset toiminnallista suorituskykyä käsittelevät vaatimukset vastaavat pääosin EN 301 549 standardin lausekkeen 4.2. vaatimuksia. Toiminnallista suorituskykyä koskevia vaatimuksia voidaan käyttää vaihtoehtona digipalvelulain 3 a luvun mukaisille digitaalisille palveluille, jos palvelun saavutettavuus on tällöin vähintään yhtä hyvä, kuin laissa säädetyt saavutettavuusvaatimukset täyttävällä palvelulla. Esteettömyysdirektiivin johdantokappaleen 24 mukaisesti kyseisiä vaatimuksia ei ole tarkoitettu yleisesti käytettäväksi vaihtoehdoksi direktiivin saavutettavuusvaatimuksille, vaan niitä olisi käytettävä vain hyvin erityisissä olosuhteissa.

Ehdotetun 1 kohdan mukaisesti palvelulla tulee olla vähintään yksi käyttötapa, joka ei edellytä näkökykyä, jos palvelulla on visuaalisia käyttötapoja. Edellä mainitussa EN-standardin vastaavassa vaatimuksessa todetaan, että hyvin ja loogisesti koostettu rakenne palvelussa mahdollistaa palvelun tunnistamisen, siinä navigoinnin ja vuorovaikutuksen ilman näkökykyä.

Pykälän 2 kohdan mukaan palvelulla, jolla on visuaalisia käyttötapoja, tulee olla vähintään yksi käyttötapa, joka mahdollistaa palvelun käytön rajoittuneella näkökyvyllä. EN 301 549 standardin mukaisesti tämä vaatimus voidaan täyttää esimerkiksi, jos palvelussa voi suurentaa tai pienentää tarvittavia kohtia ja hallita kirkkautta ja kontrastia.

Pykälän 3 kohdan mukaan palvelulla tulee olla vähintään yksi käyttötapa, joka ei edellytä käyttäjältä kykyä erottaa värejä, mikäli palvelulla on visuaalisia käyttötapoja. EN 301 549 standardin lausekkeen 4.2.3 mukaan palvelu, jolla on merkittäviä värikoodattuja toimintoja, voi edesauttaa tämän vaatimuksen täyttymistä siten, että värikoodattuihin toimintoihin liitetään myös muita tunnistettavia piirteitä, joilla käyttäjät voivat erottaa nämä värien lisäksi.

Pykälän 4 kohdan mukaan palvelulla, jolla on kuuloon perustuvia käyttötapoja, tulee olla vähintään yksi käyttötapa joka ei edellytä kuuloa. Standardin EN 301 549 mukaan tämän vaatimuksen täyttymistä edesauttaa visuaalisten käyttötapojen ja esimerkiksi viittomakielen käyttäminen palvelussa.

Pykälän 5 kohdan mukaan palvelulla, jolla on kuuloon perustuvia käyttötapoja, on oltava vähintään yksi käyttötapa, johon liittyy tehostettuja ääniominaisuuksia, joiden avulla huonokuuloiset voivat käyttää palvelua. Edellä mainitussa standardissa esimerkiksi äänenlaadun parantaminen, taustamelun vaimentaminen ja äänenvoimakkuuden säätömahdollisuuksien parantaminen voi auttaa palvelua täyttämään tämän vaatimuksen. Lisäksi mahdollisuus käyttää palvelussa apuvälineitä ja kohdassa 4 mainitut toimenpiteet mahdollistavat tämän vaatimuksen täyttämisen.

Pykälän 6 kohdan mukaan palvelun, joka edellyttää käyttäjiltä puheen tuottoa, on mahdollistettava vähintään yksi käyttötapa, joka ei edellytä puheen tuottoa. Tämä voi EN 301 549 standardin mukaisesti tarkoittaa sitä, että palvelua tulisi olla mahdollista käyttää esimerkiksi näppäimistöllä, kynällä tai kosketukseen perustuen.

Pykälän 7 kohdan mukaan palvelulla, joka edellyttää manuaalista toimintaa, on oltava vähintään yksi käyttötapa, jonka ansiosta käyttäjät voivat käyttää tuotetta vaihtoehtoisilla tavoilla, jotka eivät edellytä

hienomotoriikkaa, manipulointia tai käsivoimia eivätkä useamman kuin yhden hallintatoiminnon käyttöä samanaikaisesti. Tämä voi tarkoittaa sitä, että henkilöt eivät pysty suorittamaan hienomotoriikkaa edellyttäviä toimintoja, erilaisista vaihtoehtoista riippuvia eleitä, puristamista, ranteen kääntämistä, tiukkaa tarttumista tai samanaikaisia manuaalisia toimia. Jotta tällaiset henkilöt voivat kuitenkin käyttää palvelua, voi ratkaisuna olla yhden käden toiminnot tai käyttöliittymät, jotka tunnistavat puheen. Lisäksi käyttötavat, jotka eivät edellytä käsivoimia voivat auttaa vaatimuksen täyttämässä EN 301 549 standardin mukaisesti.

Pykälän 8 kohdan mukaan palvelulla, jolla on manuaalisia käyttötapoja, on oltava vähintään yksi käyttötapa, jonka avulla henkilöt, joiden ulottuvuus ja voimat ovat rajoitetut, voivat käyttää palvelua. Tätä vaatimusta voidaan pyrkiä täyttämään sillä, että palvelun suunnittelussa otetaan huomioon esimerkiksi pyörätuolia käyttävien henkilöiden tarpeet miettiessä palvelun operatiivisten elementtien sijoittamista.

Pykälän 9 kohdan mukaan palvelulla on oltava vähintään yksi käyttötapa, jota on sen ominaisuuksien vuoksi yksinkertaisempi ja helpompi käyttää. EN 301 549 standardin vastaavassa vaatimuksessa esitetään, että tämän vaatimuksen täyttämistä voi pyrkiä toteuttamaan esimerkiksi virhemerkinnöin ja ehdotuksin tai tarjoamalla äänivaihtoehdon tekstile. Lisäksi vaatimuksia voi pyrkiä täyttämään tarjoamalla palvelussa oikeinkirjoitusapua, ennakoivaa tekstinsyöttöä tai asettamalla tarvittavat toiminnot helposti seurattavaan järjestykseen.

Pykälän 10 kohta edellyttää, että mikäli palvelussa on saavutettavuuden varmistavia ominaisuuksia, sillä on oltava vähintään yksi käyttötapa, jossa käyttäjän yksityisyys on turvattu, kun saavutettavuuden mahdollistavia ominaisuuksia käytetään. EN 301 549 standardin vastaavan vaatimuksen mukaisesti tämä vaatimus voidaan täyttää esimerkiksi mahdollistamalla käyttäjälle kuulokkeiden käyttö yksityistä kuuntelua varten tai sallimalla käyttäjälle hallinta oikeudellisiin ja taloudellisiin tietoihin sekä henkilötietoihin.

ASETUSEHDOTUS 3.

Valtioneuvoston asetus sähköisen viestinnän palvelujen ja audiovisuaalisiin sisältöpalveluihin pääsyn tarjoavien palvelujen esteettömyysvaatimuksista

1 § Palvelun toiminnasta annettavat tiedot

Asetuksen ensimmäisessä pykälässä säädettäisiin siitä, millä tavalla viestintäpalvelujen ja audiovisuaalisiin sisältöpalveluihin pääsyn tarjoavien palvelujen toiminnasta tulee antaa tietoja. Pykälän mukaisesti tietoa tulee antaa myös palvelun tarjoamiseen käytettävistä tuotteista. Sähköisen viestinnän palvelulain 194 b §:n 2 momentin mukaan palvelun tarjoamiseen käytettävistä tuotteista tulee antaa tietoa siitä, miten tuotteet liittyvät palveluun, millaiset esteettömyysominaisuudet niillä on sekä miten ne toimivat yhdessä apuvälineiden ja –järjestelyjen kanssa.

Pykälä vastaa esteettömyysdirektiivin liitteen I jakson III kohdan b vaatimuksia tietojen antamisesta.

Esteettömyysdirektiivin liitteen I jakson III vaatimukset vastaavat pääosin standardin EN 301 549 "Tieto- ja viestintäteknikan tuotteiden ja palvelujen saavutettavuusvaatimukset" vaatimuksia saavutettavuudelle erityisesti standardin viittaamien WCAG-kriteerien mukaisesti. Standardi EN 301 549 on eurooppalainen digitaalisen saavutettavuuden standardi ja WCAG-kriteerit ovat verkkosisällön saavutettavuutta koskevia ohjeita. Vaikka tällä asetuksella säännellään muita, kuin digitaalisia palveluja, voidaan kuitenkin mainitun standardin ja ohjeen avulla pyrkiä selkeyttämään esteettömyysdirektiivin asettamien vaatimusten sisältöä. Standardin EN 301 549 v3.2.1 uudet viitetiedot on julkaistu 11 elokuuta 2021.

Pykälän kohdissa 1-7 määritellään, miten palvelun toiminnasta tulee antaa tietoja.

Pykälän 1 momentin 1 kohdan mukaan tiedot on annettava saataville useamman kuin yhden aistikanavan kautta. Tällä tarkoitetaan esimerkiksi sitä, että sähköiset tiedostot tulee olla luettavissa tietokoneen näytönlukuohjelmistolla, jotta myös näkövammaiset henkilöt voivat käyttää tietoa. Myös WCAG-kriteerit vaativat käytännössä, että käyttäjä voi vaikuttaa missä muodossa ottaa tiedon vastaan.

1 momentin 2 kohdan mukaan tiedot on esitettävä ymmärrettävässä muodossa. Vaatimus edellyttää, että esimerkiksi samaa sanaa käytetään tekstissä johdonmukaisesti ja selkeästi. Vaatimus edesauttaa tekstin ymmärrettävyyttä vammaisille henkilöille. Edellä mainitussa WCAG-kriteeristössä vastaavaa vaatimusta on avattu seuraavalla tavalla: WCAG 2.1 –kriteerin 3.2.4 Johdonmukainen merkitseminen: Komponentit, joilla on sama toiminnallisuus, merkitään johdonmukaisesti, eli helpotetaan elementtien toiminnallisuuden tunnistamista, kun saman toiminnallisuuden omaavat komponentit merkitään samalla tavalla. Kerran opittu toiminnallisuus toimii myös toisella saman sivuston sivulla. Esimerkiksi kyselyssä siirrytään seuraavalle sivulle aina "Jatka"-painikkeella, eikä esim. jollakin sivulla "Jatka" ja jollakin toisella "Seuraava" -painikkeella. Kriteeri 1.3.1 (Esitystavassa välittyvät informaatio, rakenne ja suhteet voidaan selvittää ohjelmallisesti tai ne ovat saatavilla tekstinä) vaatii, että esimerkiksi otsikot on merkitty ohjelmallisesti otsikoiksi ja tekstikappaleet tekstikappaleiksi. Tämän lisäksi voidaan käyttää tekstimuotoista ohjeistusta, ainakin joissain tapauksissa, kuten "kaikki pakolliset kentät on merkitty tähdellä (*)".

1 momentin 3 kohta edellyttää, että tiedot esitetään käyttäjille tavoilla, jotka he voivat havaita. Säännöksen nojalla esimerkiksi ohjevideoissa tulee olla myös tekstitykset. Kyseessä oleva vaatimus on osittain päällekkäinen 1 kohdan vaatimuksen kanssa.

1 momentin 4 kohdan nojalla tietosisältö on annettava saataville tekstimuodoissa, jotka soveltuvat sellaisten vaihtoehtoisten avustavien muotojen tuottamiseen, jotka voidaan esittää eri tavoin ja useamman kuin yhden aistikanavan kautta. Vaatimus edellyttää, että esimerkiksi näkövammaiset henkilöt saavat tiedoston tulostettua pistekirjoituksella varustettuna. Kyseessä oleva vaatimus on osittain päällekkäinen 1 kohdan ja 3 kohdan vaatimusten kanssa. Velvoite täytetään siten, että käyttäjä voi itse vaikuttaa haluaako lukea sisällön tai esimerkiksi kuunnella sen ruudunlukuohjelmalla.

5 kohta edellyttää, että tiedot esitetään käyttäen ennakoitaviin käyttöolosuhteisiin nähden riittävän suurta kirjasinkokoa, asianmukaista kirjasinlajia ja riittävää tummuuskontrastia sekä säädettävää kirjasin-, rivi- ja kappaleväliä. Säännös edesauttaa heikentyneen näkökyvyn omaavien henkilöiden mahdollisuuksia lukea tekstiä. WCAG-kriteerit velvoittavat riittävään kirjaisin- ja sanaväliin tekstissä. Sen sijaan fontin koolle ei ole

asetettu selkeää kriteeriä, mutta sen tulee olla tämän kohdan mukaisesti käyttöolosuhteisiin nähden riittävä. Lisäksi myös kontrastin osalta on asetettu vähimmäisarvot WCAG-kriteereissä.

1 momentin 6 kohdan mukaan tietoja on täydennettävä muun kuin tekstisisältönsä osalta esittämällä sisältö myös vaihtoehtoisessa muodossa. Esimerkiksi kaavioihin tulee sisällyttää tekstikuvaukset, joissa selitetään keskeiset johtopäätökset. Myös WCAG-kriteerit, erityisesti kriteeri 1.1.1, velvoittavat tarjoamaan vaihtoehtoisen tekstin.

1 momentin 7 kohdan mukaan palvelun tarjoamisessa on annettava tarvittavat sähköiset tiedot johdonmukaisella ja riittävällä tavalla siten, että palvelut tietoineen on helppo havaita, että niiden hallinta ja ymmärtäminen on vaivatonta ja että ne toimivat varmasti. Säännös edellyttää, että palvelut tietoineen on käyttäjän kannalta helposti havaittavissa. Esimerkiksi, jos tietoa annetaan kuvan muodossa, tulee sama tieto välittää myös tekstimuotoisena. Palvelujen hallittavuus tarkoittaa muun muassa sitä, että verkkosivuilla on oltava mahdollista navigoida vain näppäimistön avulla.

Pykälän 2 momentissa selvennetään, että pykälää ei sovelleta viestintäpalveluihin tai audiovisuaalisiin sisältöpalveluihin pääsyn tarjoaviin palveluihin siltä osin, kun palvelut ovat digitaalisten palvelujen tarjoamisesta annetun lain (306/2019) 2 § 3 kohdassa tarkoitettuja digitaalisia palveluja, eli verkkosivustoja, mobiilisovelluksia tai niihin liittyviä toiminnallisuuksia. Digitaalisten palvelujen saavutettavuudesta säädetään edellä mainitussa laissa ja tietojen antamisessa tulee noudattaa tämän lain säännöksiä. Pykälän soveltamisalan rajausta vastaa sähköisen viestinnän palvelulain 194 b §:n soveltamisalan rajausta.

2 § Toiminnallista suorituskykyä koskevat vaatimukset

Asetuksen toinen pykälä sisältää niin sanotut suorituskykykriteerit, jotka liittyvät palvelujen toimintatapoihin. Pykälä vastaa esteettömyysdirektiivin liitteen I jakson VII toiminnallista suorituskykyä koskevia vaatimuksia palvelun soveltaessa suorituskykyvaatimuksia vaihtoehtona laissa säädetyille esteettömyysvaatimuksille.

Esteettömyysdirektiivin liitteen I jakson VII mukaiset toiminnallista suorituskykyä käsittelevät vaatimukset vastaavat pääosin EN 301 549 standardin lausekkeen 4.2 vaatimuksia. Toiminnallista suorituskykyä koskevia vaatimuksia voidaan sähköisen viestinnän palvelulain 194 h §:n mukaisesti käyttää vaihtoehtona lain 194 b – 194 d §:ssä säädetyille viestintäpalvelujen ja audiovisuaalisiin sisältöpalveluihin pääsyn tarjoavien palvelujen esteettömyysvaatimuksille, jos palvelun esteettömyys on tällöin vähintään yhtä hyvä, kuin laissa säädetyt esteettömyysvaatimukset täyttävällä palvelulla. On kuitenkin huomioitava, että esteettömyysdirektiivin johdantokappaleen 24 mukaisesti kyseisiä vaatimuksia ei ole tarkoitettu yleisesti käytettäväksi vaihtoehdoksi direktiivin esteettömyysvaatimuksille, vaan niitä olisi käytettävä vain hyvin erityisissä olosuhteissa.

Ehdotetun 1 kohdan mukaisesti palvelulla tulee olla vähintään yksi käyttötapa, joka ei edellytä näkökykyä, jos palvelulla on visuaalisia käyttötapoja. Edellä mainitussa EN-standardin vastaavassa vaatimuksessa todetaan, että hyvin ja loogisesti koostettu rakenne palvelussa mahdollistaa palvelun tunnistamisen, siinä navigoinnin ja vuorovaikutuksen ilman näkökykyä.

Pykälän 2 kohdan mukaan palvelulla, jolla on visuaalisia käyttötapoja, tulee olla vähintään yksi käyttötapa, joka mahdollistaa palvelun käytön rajoittuneella näkökyvyllä. EN 301 549 standardin mukaisesti tämä vaatimus voidaan täyttää esimerkiksi, jos palvelussa voi suurentaa tai pienentää tarvittavia kohtia ja hallita kirkkautta ja kontrastia.

Pykälän 3 kohdan mukaan palvelulla tulee olla vähintään yksi käyttötapa, joka ei edellytä käyttäjältä kykyä erottaa värejä, mikäli palvelulla on visuaalisia käyttötapoja. EN 301 549 standardin lausekkeen 4.2.3 mukaan palvelu, jolla on merkittäviä värikoodattuja toimintoja, voi edesauttaa tämän vaatimuksen täyttymistä siten, että värikoodattuihin toimintoihin liitetään myös muita tunnistettavia piirteitä, joilla käyttäjät voivat erottaa nämä värien lisäksi.

Pykälän 4 kohdan mukaan palvelulla, jolla on kuuloon perustuvia käyttötapoja, tulee olla vähintään yksi käyttötapa joka ei edellytä kuuloa. Standardin EN 301 549 mukaan tämän vaatimuksen täyttymistä edesauttaa visuaalisten käyttötapojen ja esimerkiksi viittomakielen käyttäminen palvelussa.

Pykälän 5 kohdan mukaan palvelulla, jolla on kuuloon perustuvia käyttötapoja, on oltava vähintään yksi käyttötapa, johon liittyy tehostettuja ääniominaisuuksia, joiden avulla huonokuuloiset voivat käyttää palvelua. Edellä mainitussa standardissa esimerkiksi äänenlaadun parantaminen, taustamelun vaimentaminen ja äänenvoimakkuuden säätömahdollisuuksien parantaminen voi auttaa palvelua täyttämään tämän vaatimuksen. Lisäksi mahdollisuus käyttää palvelussa apuvälineitä ja kohdassa 4 mainitut toimenpiteet mahdollistavat tämän vaatimuksen täyttämisen.

Pykälän 6 kohdan mukaan palvelun, joka edellyttää käyttäjiltä puheen tuottoa, on mahdollistettava vähintään yksi käyttötapa, joka ei edellytä puheen tuottoa. Tämä voi EN 301 549 standardin mukaisesti tarkoittaa sitä, että palvelua tulisi olla mahdollista käyttää esimerkiksi näppäimistöllä, kynällä tai kosketukseen perustuen.

Pykälän 7 kohdan mukaan palvelulla, joka edellyttää manuaalista toimintaa, on oltava vähintään yksi käyttötapa, jonka ansiosta käyttäjät voivat käyttää tuotetta vaihtoehtoisilla tavoilla, jotka eivät edellytä hienomotoriikkaa, manipulointia tai käsivoimia eivätkä useamman kuin yhden hallintatoiminnon käyttöä samanaikaisesti. Tämä voi tarkoittaa sitä, että henkilöt eivät pysty suorittamaan hienomotoriikkaa edellyttäviä toimintoja, erilaisista vaihtoehtoista riippuvia eleitä, puristamista, ranteen kääntämistä, tiukkaa

tarttumista tai samanaikaisia manuaalisia toimia. Jotta tällaiset henkilöt voivat kuitenkin käyttää palvelua, voi ratkaisuna olla yhden käden toiminnot tai käyttöliittymät, jotka tunnistavat puheen. Lisäksi käyttötavat, jotka eivät edellytä käsivoimia voivat auttaa vaatimuksen täyttämässä EN 301 549 standardin mukaisesti.

Pykälän 8 kohdan mukaan palvelulla, jolla on manuaalisia käyttötapoja, on oltava vähintään yksi käyttötapa, jonka avulla henkilöt, joiden ulottuvuus ja voimat ovat rajoitetut, voivat käyttää palvelua. Tätä vaatimusta voidaan pyrkiä täyttämään sillä, että palvelun suunnittelussa otetaan huomioon esimerkiksi pyörätuolia käyttävien henkilöiden tarpeet miettiessä palvelun operatiivisten elementtien sijoittamista.

Pykälän 9 kohdan mukaan palvelulla on oltava vähintään yksi käyttötapa, jota on sen ominaisuuksien vuoksi yksinkertaisempi ja helpompi käyttää. EN 301 549 standardin vastaavassa vaatimuksessa esitetään, että tämän vaatimuksen täyttämistä voi pyrkiä toteuttamaan esimerkiksi virhemerkinnöin ja ehdotuksin tai tarjoamalla äänivaihtoehdon tekstille. Lisäksi vaatimuksia voi pyrkiä täyttämään tarjoamalla palvelussa oikeinkirjoitusapua, ennakoivaa tekstinsyöttöä tai asettamalla tarvittavat toiminnot helposti seurattavaan järjestykseen.

Pykälän 10 kohta edellyttää, että mikäli palvelussa on esteettömyyden varmistavia ominaisuuksia, sillä on oltava vähintään yksi käyttötapa, jossa käyttäjän yksityisyys on turvattu, kun esteettömyyden mahdollistavia ominaisuuksia käytetään. EN 301 549 standardin vastaavan vaatimuksen mukaisesti tämä vaatimus voidaan täyttää esimerkiksi mahdollistamalla käyttäjälle kuulokkeiden käyttö yksityistä kuuntelua varten tai sallimalla käyttäjälle hallinta oikeudellisiin ja taloudellisiin tietoihin sekä henkilötietoihin.

7. Voimaantulo

Asetukset tulevat voimaan 20.2.2023, mutta asetusten soveltaminen alkaa vasta 28.6.2025.

Esitys

Esitetään, että valtioneuvosto antaa asetukset eräiden tuotteiden, sähköisen viestinnän palvelujen ja audiovisuaalisiin sisältöpalveluihin pääsyn tarjoavien palvelujen sekä eräiden digitaalisten palvelujen esteettömyys- ja saavutettavuusvaatimuksista.

Roosa Patrakka

ylitarkastaja, liikenne- ja viestintäministeriö